SLEZSKA UNIVERZITA V OPAVĚ

Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě, OPAVA 2025

TEORETICKÁ BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Artur Ostafin

Paweł **Dusza**
Paradigmata

Fot. Andrzej Skomorowski

TEORETICKÁ BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Artur Ostafin
Paweł **Dusza**

Paradigmata
Paradigms

SLEZSKA UNIVERZITA V OPAVĚ
Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě
Institut tvůrčí fotografie
Obor: Tvůrčí fotografie

Vedoucí práce: MgA. Arkadiusz Gola, Ph.D.
Oponent: prof. Mgr. Jiří Siostrzonek, Ph.D.
Opava 2025

SLEZSKÁ UNIVERZITA V OPAVĚ
Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Akademický rok: 2024/2025

Zadávající ústav: Institut tvůrčí fotografie

Student: Artur Ostafin

UČO: 57608

Program: Tvůrčí fotografie

Téma práce: „Paweł Dusza – paradigmata“

Téma práce anglicky: „Paweł Dusza – Paradigms“

Zadání: Cíl mé bakalářské práce je představit tvorbu a úspěchy Pawła Duszy a problémy, s nimiž se potýkají kulturní instituce v Polsku.

Literatura:

YT - rozhovor s Pawlem Duszou v rámci cyklu ZPAF Slezský okres: "Poznejme se": https://www.youtube.com/watch?v=mz57__yKfvY

YT - rozhovor s Pawlem Duszou v rámci kulturního programu Městské veřejné knihovny v Sosnovci. "Tváří v tvář": https://www.youtube.com/watch?v=xCP1zaQQpfE

YT - film "POD DRZEWEM", Wojciech Prażmowski, reż. Paweł Dusza: https://www.youtube.com/watch?v=VuAouHSEDhE&t=243s

Informace o projektech realizovaných kulturní institucí Ars Cameralis - vojvodskou samosprávnou kulturní institucí. https://arscameralis.pl

Informace o projektech realizovaných PAŁACEM SCHOENEM MUZEUM V SOSNOWCI:https://www.muzeum.org.pl

Webové stránky Pawła Duszy: http://pawel dusza.com/about/

Vedoucí práce: MgA. Arkadiusz Gola, Ph.D.

Datum zadání práce: 17. 4. 2025

Souhlasím se zadáním (podpis, datum):

.....
prof. PhDr. Vladimír Birgus
vedoucí ústavu

ABSTRAKT: tato práce je věnována Pawłu Duszovi a snaží se zachytit a porozumět jeho tvůrčí cestě umělce, jehož profesní dráha byla úzce spjata s vášní pro dokumentaci okolního světa. Studie se zaměřuje na klíčové umělecké projekty Pawła Duszy, jeho působení v místním tvůrčím prostředí a na vliv osobních zkušeností na formování jeho fotografické vize. Text neusiluje pouze o rekonstrukci biografických údajů, ale rovněž se snaží odhalit emocionální rozměr Duszovy tvorby – ukazuje fotografii jako prostředek osobního vyjádření, reflexe a komunikace se světem. Zvláštní pozornost je věnována také jeho působení ve funkci ředitele muzea, kde se řízení kulturní instituce stalo přirozeným pokračováním jeho aktivity v oblasti tvorby, popularizace a ochrany umění.

Klíčová slova: Paweł Dusza, fotografie, dokumentace světa, vizuální komunikace, umělcova biografie, fotografické projekty, tvůrčí prostředí, muzejnictví, řízení kultury, kulturní instituce, popularizace umění, tvůrčí skupina, Muzeum Schoena, ZPAF (Svaz polských uměleckých fotografů), kresba.

ABSTRACT: this work is dedicated to Paweł Dusza and aims to capture and understand his creative path as an artist whose professional career has been closely intertwined with a passion for documenting the world around him. The study focuses on the key artistic projects of Paweł Dusza, his involvement in the local creative community, and the influence of personal experiences on the shaping of his photographic vision. The text not only seeks to reconstruct biographical facts but also strives to reveal the emotional dimension of Dusza's work – presenting photography as a medium of personal expression, reflection, and communication with the world.

Special attention is also given to his role as the director of a museum, where managing a cultural institution became a natural extension of his commitment to the creation, promotion, and preservation of art.

Keywords: Paweł Dusza, photography, documentation of the world, visual communication, artist's biography, photographic projects, creative community, museology, cultural management, cultural institution, promotion of art, creative group, Schoen Museum, ZPAF (Association of Polish Art Photographers), drawing.

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracoval samostatně a použil jsem pouze citované zdroje, které uvádím v bibliografických odkazech.

SOUHLAS SE ZVEŘEJNĚNÍM

Souhlasím, aby tato bakalářská práce byla zařazena do Univerzitní knihovny v Opavě, do knihovny Uměleckoprůmyslového muzea v Praze a zveřejněna na internetových stránkách Institutu tvůrčí fotografie FPF SU v Opavě.

V Opavě, 28, dubna 2025, Artur Ostafin
ITF FPF Slezské univerzity v Opavě

Poděkování

Chtěl bych především poděkovat MgA. Arkadiuszowi Goli, Ph.D.,
za podporu a velmi cenné poznámky, díky nimž se tato
práce stala ještě lepší a komplexnější.

Obsah:

1 – Úvod	14
2 – Paweł Dusza – homo sum…	17
3 – Od kresby ke snímku – počátky fotografické tvoby	22
4 – Záhlebské fotografické sdružení a role Pawła Duszy	28
5 – Fotografická skupina HALO	31
6 – Fotografické projekty	37
7 – Sosnovská umělecká setkání – Prostor fotografie a dialogu	62
8 – Muzeum Schoena – Palác, který si pamatuje	68
9 – Poezie světla a stínu – jazyk Pawła Duszy	81
10 – Paweł Dusza – hlas a hudba. Pěvecká a scénická činnost	84
11 – Kresba jako forma ticha – výtvarná stránka	88
12 – Paweł Dusza – student ITF	96
13 – Paweł Dusza – pedagog a mentor fotografie	100
14 – Závěr	103
15 – Jmenný rejstřík	108

1. Úvod

Předkládaná práce se zabývá osobností Pawła Duszy – fotografa, architekta, muzeologa, manažera kultury, pedagoga a člena Svazu polských uměleckých fotografů (ZPAF). Od roku 2015 působí jako ředitel Schoenova paláce – Muzea v Sosnovci. Jeho profesní činnost zahrnuje široké spektrum tvůrčích aktivit, včetně kurátorství výstav, grafického designu, hudební tvorby, filmové režie a pedagogické práce.

Cílem této práce je představit všestrannou osobnost Pawła Duszy prostřednictvím analýzy jeho profesní a umělecké činnosti a jejich vlivu na kulturní prostředí Sosnovce, Záhlebí Dąbrowského a obecně celého Slezského vojvodství. Práce se snaží zachytit charakteristické vzorce jeho působení a klíčové projekty, které měly významný dopad na formování místní a regionální kultury. Zvláštní důraz je kladen na otázky spojené s řízením kulturních institucí v podmínkách omezených finančních zdrojů a na strategie aktivizace místní komunity, které Paweł Dusza rozvíjel.

Jednotlivé kapitoly práce podrobně analyzují etapy uměleckého a profesního vývoje Pawła Duszy – od jeho prvních zájmů o fotografii a architekturu, přes činnost v Záhlebském fotografickém sdružení a Fotografické skupině HALO, až po obsazení významných vedoucích funkcí, jako byl městský památkář v Sosnovci a ředitel odboru kultury a umění Magistrátu města Sosnovce.

Další část práce se věnuje jeho fotografické a kurátorské činnosti, zejména klíčovým výstavám a spolupráci s renomovanými kulturními institucemi a umělci. Dále je rozebírána jeho grafická tvorba, návrhy vizuálních identit, hudební a filmová činnost. Analýza zahrnuje i jeho společenské

a vzdělávací angažmá a aktivity zaměřené na popularizaci fotografie, včetně významu fotografických plenérů, které organizoval.
Významnou část práce tvoří reflexe proměn v sosnovieckém uměleckém a institucionálním prostředí v období jeho působení, včetně jeho role jako iniciátora a organizátora kulturních akcí regionálního a celostátního významu. Pozornost je věnována také mechanismům spolupráce s neziskovými organizacemi, veřejnými institucemi a uměleckou komunitou, které umožnily vytváření nových modelů řízení kultury a popularizace umění.

Práce má monografický charakter a zahrnuje analýzu písemných pramenů, vizuálních materiálů a ústních svědectví. Cílem zpracování je nejen prezentace díla jedné osobnosti, ale i ukázání širšího kontextu fungování lokální kultury v Polsku po roce 1989, se zvláštním zaměřením na specifika středně velkých měst, jako je Sosnovec.

2. Paweł Dusza – homo sum…

„Homo sum, humani nihil a me alienum puto“ – jsem člověk, nic lidského mi není cizí. Tato věta Terentia přesně vystihuje životní i tvůrčí filozofii Pawła Duszy – umělce všestranného a zároveň hluboce zakořeněného v lokálním prostředí, každodennosti a společenské citlivosti.

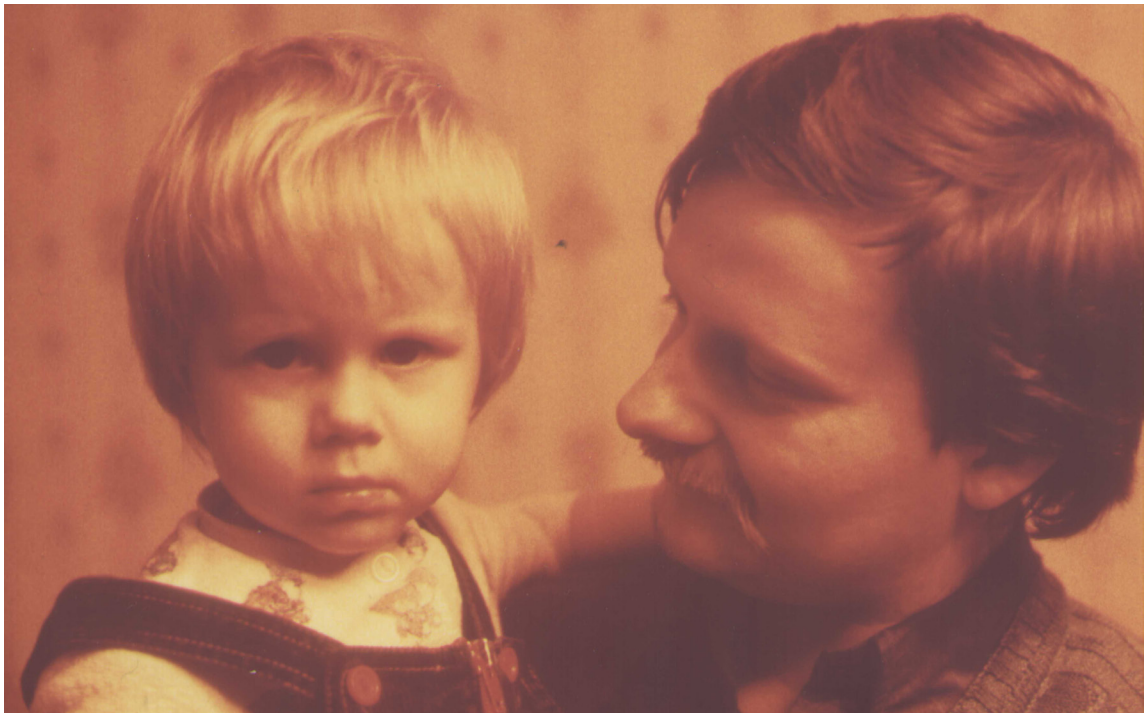

Fotografie malého Pawła s otcem Michałem Duszą.

Paweł Dusza se narodil 29. října 1980 v Siemianowicích Śląskich. Místo narození bylo náhodné – jeho rodina tehdy žila v Chorzowě Batorym, odkud pocházela jeho matka. Přestože matka nebyla Slezankou, její rodiče pocházeli z kaliského regionu, z okolí města Kępno – z vesnic Pomiany a Trzcinica.

Otec Pawła Duszy byl Sosnovčanem ve čtvrté generaci. Právě rodinné tradice z otcovy strany přispěly k rozvoji jeho zájmu o město Sosnowiec, jeho historii, kulturu a umění. Po dvou letech bydlení v Chorzowě se rodina přestěhovala do Sosnowce, na sídliště Naftowa – jedno z největších obytných sídlišť ve městě, které dynamicky vznikalo v 80. letech 20. století. Paweł Dusza vyrůstal v městském prostředí a sám

sebe občas označoval za příslušníka generace tzv. „děti ze sídlišť“.

Pawłův pradědeček, Stanisław Dusza[1], byl aktivním obchodníkem a jedním z tvůrců městské identity Sosnowce. Podílel se na rozvoji města, provozoval mimo jiné kinosály ve čtvrti Pogoń a zakládal obchodní

Stanisław Dusza, dědeček Pawła (druhý zleva), během setkání vedení Katolické organizace mládeže, pobočka v Sosnovci, farnost Nanebevzetí Panny Marie, rok 1938.

iniciativy jako Haly Rozvoje[2] – obchody polských kupců. Jeho žena Marianna měla mistrovský titul v oboru krejčovství a věnovala se vzdělávání v tomto oboru. Rodina Duszů byla úzce spjata s městským, společenským a kulturním rozvojem Sosnowce.

Dědeček Euzebiusz Dusza[3], syn Stanisława, zdědil nejen obchodní činnost, ale i umělecké sklony. Jeho kreslířské a hudební nadání se stalo první inspirací pro mladého Pawła. Už v dětství se setkal s jeho skicáři, které sehrály důležitou roli při rozvoji jeho uměleckých zájmů a nasměrovaly ho k dalšímu rozvoji v oblasti kresby a architektury.

Rodiče Pawła Duszy se sice profesionálně umění nevěnovali, ale otec byl celý život aktivním hudebníkem – hrál na housle, byl varhaníkem a zpíval v pěveckém sboru. Vliv rodinného prostředí, zejména dědictví dědečka a pradědečka, měl zásadní význam pro formování Pawłowy umělecké citlivosti.

Již během studia na VIII. všeobecném lyceu v Katovicích plánoval Paweł Dusza svou budoucnost spojit s uměním. Ve věku 17 let zahájil kurz kresby v Gliwicích a dva roky se připravoval na přijímací zkoušky na Fakultu architektury Slezské technické univerzity. Studium ukončil s vyznamenáním, každoročně získával stipendium za vynikající studijní výsledky a obdržel také rektorovu cenu pro jednoho z nejlepších studentů univerzity. Jelikož pocházel z rodiny s více dětmi, musel vynakládat velké úsilí na studium, podporován tvrdě pracujícími rodiči.

Výstava během studia se skupinou „4DArchitekti“, Szyb Wilson, 2005.

[1] “Sosnowiec. Obraz miasta i jego dzieje” - Barciak Antoni, Jankowski, Andrzej Tadeusz.
[2] https://pl.wikipedia.org/wiki/Jan_F._Lewandowski.
[3] https://41-200.pl/historia/sosnowiec-hale-targowe-kolejna-pocztowka-w-galerii/

Během studia získal řadu ocenění v architektonických soutěžích, včetně mezinárodních vyznamenání v Německu (IBA Fürst-Pückler-Land) a Dánsku (soutěž Velux). Ve spolupráci s Ewou Białeckou realizoval památkové dokumentace bránových věží Dolního Slezska, což bylo jeho první významné setkání s fotografií jako dokumentačním i uměleckým nástrojem.

Své vzdělávání zahájil v rodném městě, pokračoval na středních školách, kde se stejným nasazením rozvíjel humanitní i umělecké dovednosti. Po maturitě nastoupil na Fakultu architektury Slezské technické univerzity v Gliwicích, kterou v roce 2005 ukončil s vyznamenáním. Během studia byl opakovaně oceňován v architektonických soutěžích a získával stipendia za akademické i umělecké úspěchy.

Již během studia se začal profesionálně angažovat v ochraně kulturního dědictví – v roce 2004 převzal funkci Městského památkáře v Sosnowci.

V letech 2008–2015 zastával funkci vedoucího odboru kultury a umění Magistrátu města Sosnowce. Od roku 2015 působí jako ředitel Schoenova paláce – Muzea v Sosnovci, kde realizuje svou vizi kulturní instituce jako otevřeného, angažovaného a dialogického prostoru.

Současně rozvíjel své umělecké vášně – fotografii, hudbu, grafiku a kresbu. Od roku 2020 je studentem prestižního Institutu tvůrčí fotografie v Opavě, čímž symbolicky završil svou cestu od dokumentaristy architektury k plnohodnotnému vizuálnímu umělci.

Dnes je Paweł Dusza nejen manažerem kultury a pedagogem, ale také člověkem, který svět pozoruje skrze objektiv fotoaparátu, zaznamenává jej v básních a snaží se jej pochopit prostřednictvím rozhovoru,

obrazu a gesta. Soukromě je manželem a otcem tří dětí. Rodina pro něj hraje velmi důležitou roli a významně ovlivňuje jeho tvorbu.zásadní význam pro formování Pawełovy umělecké citlivosti.

Členové Úvěrního družstva Záhlebí Dąbrowského na IV. výročním zprávodajském shromáždění dne 19. dubna 1931.
V původním zápisu, který je viditelný na fotografii, je každé slovo psáno s velkým písmenem – šlo o záměr, který měl vyjádřit důležitost a vážnost sdělení.

3. Od kresby ke snímku – počátky fotografické tvorby

Fotografická cesta Pawła Duszy nebyla přímou linií – spíše šlo o spirálu, v níž jednotlivé formy vyjadřování vycházely jedna z druhé, zrály, vrstvyly se a znovu se vracely v novém světle. Na počátku byla kresba – jeho první, intimní forma výrazu. Linie, světlo a stín, kontura. Fascinace formou, strukturou, napětím prostoru.

Fotografie se u Pawła Duszy objevila jako prodloužení kresby – jako nástroj kontemplace, vyprávění a dokumentace. V roce 2002 se připojil k Záhlebskému fotografickému sdružení – skupině mladých nadšenců, která vznikla na přelomu století a v legendární sosnovské kavárně Patelnia36 našla své umělecké laboratorium. Právě tam se setkal s Pawłem Więcławkem, s nímž si vytvořili domácí temnou komoru a začali podnikat první fotografické procházky.

Patelnia36 nebyla jen místem setkávání – byla epicentrem místní kultury, prostorem dialogu a debutů. Zde Dusza poznal Zbigniewa Podsiadłę – mentora, fotografa, který jej učil vnímavosti, rytmu a tichu obrazu. ZTF se postupně stal kolektivem – s vlastním logem (navrženým Duszou), webovými stránkami a výstavami.

Paweł nejen fotografoval, ale také organizoval. Vymýšlel soutěže („Mizející architektura Sosnowce“, „Moje brána, moje ulice...“), spolupracoval se zámkem Sielecki a publikoval v časopise SOSNart. Vytvářel komunitu. Jeho fotografie nebyla koníčkem – byla způsobem bytí ve světě. Bezcílné procházky, flanérství, pozorování. Město se stalo prostorem dialogu.

Postupně se jeho fotografie začala více orientovat na portrét. Člověk

se stal tématem – ne jako postava, ale jako přítomnost. Dusza tvořil v analogovém rytmu, vnímavě. Jeho výstavy – Šeptem, Moře, Cyanotypie – vyprávějí o tichu, něze a světle a stínu. O čase, který nemusí spěchat.

Jeho cesta – od kresby, přes architekturu, až k fotografii – je příběhem zrání. O pohledu, který nesoudí, ale naslouchá.

Postupně fotoaparát nahradil rýsovací prkno. A přestože architektova duše zůstala, jazyk obrazů začal mluvit plným hlasem. Analogová fotografie mu dala pochopení světla, času a procesu. Toto období souviselo také s klidným, neuspěchaným a bezcílným objevováním měst – Paweł objevil flanérství a fotoaparát se stal nástrojem sosnovského flanéra.

„Nejdu proto, abych došel. Jdu proto, abych viděl.“
(z poznámek nalezených mezi ulicí a pohledem, autor neznámý)

Ačkoliv termín flanérství[1] pochází z Paříže, duch této praktiky se objevil i v polské literatuře – stačí připomenout varšavské toulky Prusa, noční procházky Leśmiana nebo městské krajiny Schulze. Jiná rytmika, jiná města – ale stejný pohled: pohroužený do každodennosti, vstřebávající svět mimoděk. Lze tedy říci, že flanér není povolání ani životní styl, ale spíše určitá forma vnímavosti. A tato vnímavost byla přítomná i zde – na našem vlastním chodníku.

Na jeho klidný styl fotografování má velký vliv rodina, která je osou, kolem níž se vše točí. Paweł jako oddaný a vnímavý otec věnuje rodině mnoho času. Děti a milovaná manželka jsou pro něj prioritou, středem vesmíru. Přicházejí však chvíle, kdy po dlouhé cyklistické projížďce nastane čas na odpočinek. A tímto odpočinkem je fotografie – uvolněná, neuspěchaná, promyšlená, klidná.

Jedním z důležitých projektů Pawła Duszy byla výstava Šeptem, prezentovaná v Galerii Engram[2] v Katovicích. Kurátorka Katarzyna Łata[4] jej popsala jako umělce, který v sobě spojuje role architekta, fotografa a hudebníka. Výstava byla pokusem zachytit intimní momenty a duchovní prožitky a ukázala, jak se fotografie může stát médiem pro zkoumání vnitřních světů.

Ve svém rozhovoru pro program „Kwadrans Twarzą w Twarz[3]“ Paweł Dusza zdůraznil, že jeho přístup k fotografii je hluboce zakořeněný v emocích a životních zkušenostech. Vyzdvihl, že fotografie je pro něj způsobem komunikace s okolím a vyjádřením toho, co nelze snadno vyjádřit slovy. Jeho práce často balancují na pomezí mezi dokumentem a interpretací, což jim dodává jedinečný charakter.

Flanérská fotografie ze série „Samota“, Zamość, 2023.

Fotografie ze série „HUMAN“, snímky této série vznikaly pozvolna během flanérských procházek Lisabonem, 2022, [5]

[1]. https://sjp.pwn.pl/doroszewski/flanować
[2]. https://zpaf.pl/aktualnosci/szeptem-p-dusza-kmo-engram/
[3]. https://youtu.be/xCP1zaQQpfE?si=PE_1jw9EslXPedrc
[4]. https://miasto-ogrodow.eu/news/view/id/241
[5]. https://zpaf.pl/aktualnosci/wystawa-10-10-human-swietochlowice/

Fotografie ze série „Kwadrat“, snímky této série vznikaly pozvolna během flanérských procházek Pszczyna, 2020.

Fotografie ze série „HUMAN“, snímky této série vznikaly pozvolna během flanérských procházek Lisabonem, 2022.

Fotografie ze série „HUMAN“, snímky této série vznikaly pozvolna během flanérských procházek Lisabonem, 2022.

4. Záhlebské fotografické sdružení a role Pawła Duszy

Záhlebské fotografické sdružení (ZTF)[1] bylo důležitým článkem v dějinách místní fotografie a kultury Sosnovce na přelomu století. Vzniklo jako spontánní iniciativa mladých nadšenců fotografie, mezi nimiž byl i Paweł Dusza – tehdy student architektury. Připojení k ZTF v roce 2002 bylo pro něj průlomovým momentem – setkáním s tvůrčí a ambiciózní skupinou, často samouků, kteří se společně učili vnímání, komponování a práci se světlem.

Logo ZTF, návrh Pawła Duszy.

ZTF nikdy neměl formální sídlo, ale jeho duchovním domovem byla kultovní kavárna Patelnia36 v centru města, kterou vedl Adam Wartak – kulturní animátor otevřený uměleckým aktivitám. Právě tam se konaly výstavy, koncerty, poetické večery a fotografické přehlídky. Patelnia byla inkubátorem místních myšlenek a prostorem, kde se mladí mohli setkávat se zkušenými tvůrci – jako byl Zbigniew Podsiadło, který se skupině stal mentorem, porotcem a průvodcem na fotografické cestě.

Paweł Dusza navrhl logo ZTF, vytvořil webové stránky (ztf.art.pl) a aktivně spolupracoval s Pawłem Więcławkem, Damianem Mickosiem a Jarosławem Rudnickým – skupinou blízkých přátel, které spojovala nejen společná temná komora, ale i společné projekty a vzdělávací aktivity. Jejich vášeň se promítla do konkrétních akcí – organizovali fotografické procházky, workshopy a výstavy[2]. V domácí koupelně vznikla temná komora, kde vyvolávali své první filmy.

V roce 2005 Paweł inicioval fotografickou soutěž Mizející architektura Sosnovce, jejíž výstava byla představena na zámku Sieleckém. O dva roky později následovala další edice – Moje brána, moje ulice, moje město. Obě výstavy byly zakončeny vydáním katalogů a dokumentovaly rostoucí význam fotografie v městské kultuře. Dusza byl členem poroty společně se Zbigniewem Podsiadłem a Katarzynou Łatou.

V této době ZTF vzkvétal – stal se prostorem rozvoje mladých tvůr-

Setkání ZTF, Záhlebí Dąbrowské, 2007.

ců, jako byli Anna Andrzejewska (Patrycja Pawęzowska), Rafał Opalski nebo Wojciech Skórka. V roce 2008 v jeho okruhu vznikla skupina HALO – fotografický kolektiv, který ducha ZTF přenesl do nové kvality.

Přestože dnes doména ztf.art.pl již neexistuje a činnost ZTF formálně zanikla (přesné datum není známo), jeho dědictví přetrvává – v obrazech, vzpomínkách, archivech a citlivosti jeho bývalých členů. ZTF nebylo institucí. Bylo společenstvím vidění.

Zbigniew Podsiadło[3] (nar. 1955) – sosnovský fotograf, předseda Horského okruhu Svazu polských uměleckých fotografů (ZPAF), klíčová osobnost fotografického prostředí regionu. Dlouhodobě vytváří a podporuje prostor, kde je fotografie nejen uměním, ale i formou vnímavé existence ve světě.

Jeho tvorba – mimo jiné cykly Provincie, Lemkovina, Identita místa – propojuje dokument s osobní reflexí o člověku a místě. Pro mladší fotografy, včetně Pawła Duszy, byl Podsiadło mentorem: přítomným, tichým průvodcem, který učil skutečně vidět.

Oceněný mimo jiné medailí „Zasloužilý za kulturu Gloria Artis“, neustále sdílí své zkušenosti a zůstává jedním z nejvýznamnějších hlasů humanistické fotografie v Polsku.

Mladí členové ZTF:
foto 1. Damian Mickoś v tričku ZTF navrženém Duszou, 2007,
foto 2. Paweł Więcławek při fotografickém flanérství v Ogrodzińci, 2007,
foto 3. Paweł Dusza, Sosnowiec, 2005.

1. https://foto-info.pl/katalog-foto/2225-zagłębiowskie-towarzystwo-fotograficzne.html
2. https://www.zameksielecki.pl/galeria-extravagance/konkursy/archiwum/77.html
3. https://pl.wikipedia.org/wiki/Zbigniew_Podsiadło
4. https://zpaf.pl/aktualnosci/podsiadlo-fotografie-gorlice/
5. https://www.zpaf.pl/aktualnosci/z-podsiadlo-nagroda-art-m-sosnowca/

5. Skupina HALO

„Fotografické skupiny byly odjakživa základem dobré fotografie.“ – napsal o skupině HALO Andrzej Koniakowski[1]. A já s tím naprosto souhlasím.

HALO vzniklo v roce 2008 v době, kdy Záhlebské fotografické sdružení (ZTF) prožívalo své nejlepší období. Čtyři fotografové – Paweł Dusza, Damian Mickoś, Paweł Więcławek a Jarosław Rudnicki – se tehdy rozhodli, že upevní vzájemnou spolupráci a budou společně fungovat jako nezávislá skupina. Myšlenka vznikla přirozeně – znali se ze ZTF, scházeli se v Patelni36 a spolupracovali na různých iniciativách. HALO mělo být něčím osobnějším, více zaměřeným na společné výpravy a práci na konkrétních projektech.

„Paweł mě vždycky imponoval svými schopnostmi v oblasti designu, uměl skvěle vizualizovat své koncepty a převádět je na papír. Pamatuji si obzvlášť, když začal navrhovat naše logo. Bylo vidět, že má zkušenosti – určitě na studiích prošel spoustou projektů a měl skvělé nápady. Dodám ještě, že to byl právě Paweł, kdo navrhl logo pro ZTF, kde jsme se poznali. A taková malá historka: když jsme se rozhodli, že si vytvoříme logo, vyhlásili jsme soutěž na fóru. Paweł poslal několik návrhů – některé byly skvělé, ale jedna koncepce byla naprostá perla. Naštěstí lidé nakonec vybrali jiný jeho návrh pro ZTF, a my jsme Pawła požádali, aby na základě té „perly“ vytvořil logo pro HALO. Vzniklo něco krásného, podle mě mistrovské dílo. Logo je neotřelé, moc se mi líbí a dodnes ho mám na několika místech v temné komoře.“

– Damian Mickoś, dlouholetý přítel a spoluzakladatel skupiny HALO.

Skupina organizovala plenéry – především na Krakovsko-Čenstochovské juře a u Baltského moře. Tyto výpravy se staly příležitostí ke společnému fotografování, ale také k rozhovorům, přátelství a vzájemnému učení. Právě v tomto období začal Paweł Dusza fotografovat krajinu vědoměji – klidně, s rozvahou. Velký vliv na něj měl Damian Mickoś, který dodnes tvoří analogově a učí se od světla a času, ne od spěchu.

„Setkal jsem se s nimi na XII. fotografickém plenéru v roce 2009, který organizovalo město Sosnowiec. Na příkladu této mladé skupiny bych chtěl ukázat problémy spojené se skupinovým provozováním fotografie. Společná vášeň znamená společné fotografování, společné hodnocení kvality a nápadů, i společnou radost z jejich prezentace. Právě proto má smysl pracovat týmově."

– Andrzej Koniakowski[3].

HALO bylo dobře organizované. Paweł navrhl logo skupiny, Damian založil webové stránky halo.art.pl (dnes již neexistující). Paweł připravoval plakáty, letáky a katalogy. Díky nasazení celé skupiny bylo HALO rychle zaznamenáno – jak mezi místními fotografy, tak mezi organizátory kulturních akcí. Výstavy, workshopy, společné aktivity – to vše utvářelo rozpoznatelný styl a atmosféru skupiny.

První výstava HALO[2] s názvem Uspalé se konala v roce 2009 v galerii U Belfrów Pedagogické knihovny v Katovicích. Fotografie vznikly během tání ve vesnicích Záhlebí a ukazovaly ospalost, vlhkost a ticho těchto míst – zachycené s citem a klidem. Kurátorem výstavy byl Zbigniew Podsiadło.

HALO se věnovalo také vzdělávací činnosti – vedlo workshopy analogové fotografie na zámku Sieleckém, účastnilo se Dnů fotografie a spolupracovalo s Jerzym Łakomským a ZPAFem. Po dobu dvou let měli

členové skupiny vlastní temnou komoru v rámci SCS-ZS. Ačkoliv nebyli oficiálně členy ZPAF, úzce spolupracovali a pomáhali při jeho stěhování. Paweł a Damian byli pozváni ke kandidátskému stáži, ale pouze Paweł tuto nabídku přijal.

Poslední společnou výstavou byla Moře v roce 2013 v Galerii Łakomscy[4]. Představila jejich přímořské fotografie – chladné, prázdné krajiny. Po této výstavě skupina postupně utichla – ne proto, že by se něco pokazilo, ale proto, že život se vydal jinými cestami. Paweł se stal ředitelem Muzea v Sosnovci, Damian a Paweł Więcławek zůstali fotograficky aktivní, ale už samostatně. Už nebyl prostor pro pravidelnou společnou činnost.

HALO nikdy oficiálně nezaniklo. Trvá – tiše. V obrazech, ve vzpomínkách, v inspiraci. Byla to skupina, která vznikla z přátelství a lásky k fotografii. A tak byla i zapamatována.

Andrzej Koniakowski – člen ZPAF od roku 1975 (členská legitimace č. 430), laureát Ceny Karola Miarki (2005) a ocenění Zasloužilý pro polskou kulturu (2007). Fotograf hluboce spjatý se Slezskem – jeho průmyslem, krajinou, historií a emocionálním dědictvím.
Pro mnoho mladších tvůrců – včetně Pawła Duszy – byl a zůstává Koniakowski živým svědectvím toho, jak lze obrazem vidět a mluvit o místě, ze kterého člověk vyrůstá. V jeho fotografiích je cosi z divadla, cosi z dokumentu a cosi velmi osobního – hlas Slezska, který nepomíjí.

Fotografické setkání skupiny HALO, Ojców, 2024. Na fotografii zleva: Paweł Dusza, Damian Mickoś, Paweł Więcławek.

[1]. https://www.andrzej.koniakowski.stf.katowice.pl/2009-50.html
[2]. „SOSNArt“ - Kostro Tomasz, bezpłatny dodatek do „Kuriera Miejskiego“ czasopisma samorządowego Sosnowca
[3]. https://pl.wikipedia.org/wiki/Andrzej_Koniakowski
[4]. https://goingapp.pl/miejsce/galeria-lakomscy

Fotografie ze série „Moře“ byly představeny v Galerii Łakomscy v Sosnovci v roce 2013.

Byla to poslední společná výstava skupiny HALO.

6. Fotografické projekty

Fotografická praxe Pawła Duszy se rozvíjí paralelně ve dvou rovinách: jako soustavná práce na autorských cyklech a jako účast na výstavním životě – jak v roli autora, tak organizátora. Duszovy projekty se vyznačují dlouhodobým přístupem k tématu, odmítnutím nahodilosti a konzistentní formální vizí založenou na pozorování a analýze lokálních kontextů. Jeho práce byly opakovaně prezentovány na individuálních i kolektivních výstavách, často za spolupráce kulturních institucí a komunitních organizací.

Fotografické projekty:

Oklahoma[1] – dokumentace lokální identity.
Cyklus Oklahoma je výsledkem mnohaletého pozorování čtvrti Okradzionów v Dąbrowě Górniczej – oblasti, která je lidově nazývána „Oklahomou“. Tento název, ač původně neformální, se časem vžil do lokálního povědomí. Projekt nemá charakter intervence – je to záznam každodennosti lidí žijících na okraji společnosti i prostoru. Fotografovány jsou poloveřejné a soukromé prostory, obyvatelé, jejich okolí a materiální stopy proměn.

Dusza důsledně odmítá senzacechtivou naraci – fotografie jsou statické, často pořizované za přirozeného světla, bez inscenace. Budují vizuální archiv místa a času – dokumentují nejen přítomnost, ale i proces mizení. Předmětem pozorování se stávají detaily infrastruktury, stopy užívání prostoru a osoby stojící mimo hlavní proud společenské viditelnosti. Série byla prezentována mimo jiné na výstavách Postindustria (Ostrava) a Tváří v tvář (Bratislava).

Čtvrť Okradzionów v Dąbrowě Górniczé – oblast lidově nazývaná „Oklahoma“.

Maks, obyvatel Oklahomy.

Série byla prezentována na kolektivní výstavě Postindustria (Dolní oblast Vítkovice, Ostrava, 2023, kurátoři: Leszek Modliński, Ondřej Durczak, Arkadiusz Gola, Michał Szalast) a na prestižní výstavě Tváří v tvář (Bratislava, 2023) v rámci festivalu Měsíc fotografie.

Matunin – chovatel holubů a dlouholetý obyvatel čtvrti Oklahoma v Dąbrowě Górniczé, zachycený v rámci dokumentárního cyklu Pawła Duszy.

Buyland[2,4] – obraz nepřítomnosti.

Cyklus Buyland vznikal spontánně, bez předem stanoveného dokumentárního cíle. Paweł Dusza začal fotografovat během soukromých rekreačních pobytů na Pomoří – v okolí jezer Gardno a Łebsko, v oblasti bývalých slovinských osad. Projekt nebyl plánován – zpočátku šlo o pouhou reakci na krajinu, která v něm vyvolávala neurčitý neklid. Fotograf měl u sebe fotoaparát, ale to krajina – tichá, bez přítomnosti lidí – iniciovala proces záznamu.

Fotografie ukazují krajinu bez přímé narace, se stopami lidské přítomnosti: zarostlé cesty, prázdná pole, opuštěné stavby. Místa jako Kluki, Smołdzino, Żelazo či Czysta se v této sérii stávají symbolickými body křížení paměti a zapomnění. Ač Dusza původně nezamýšlel vztahovat se ke Slovincům, tento kontext se přirozeně vynořil a stal se nedílnou součástí čtení obrazů.

Slovinci[6] byli etnickou skupinou žijící mezi Baltským mořem a jezery Gardno a Łebsko. Jejich kultura představovala směs kaszubských, německých a místních tradic. Po druhé světové válce byla většina vysídlena nebo emigrovala; ti, kteří zůstali, prošli procesem asimilace. Jejich jazyk a kultura postupně vymizely – poslední mluvčí slovinské nářečí zemřeli v 70. letech 20. století. Dnes po této komunitě zůstaly jen materiální stopy a muzeální rekonstrukce v Klukách.

Série Buyland není rekonstrukcí minulosti ani lineárním vyprávěním. Dokumentuje současný stav, kde historie umlkla a prostor se stal tichým nositelem diskontinuity. Cyklus má podobu vizuální eseje založené na pozorování a intuici bez snahy o narativní uspořádání. Fotografie byly prezentovány mimo jiné na výstavě Jak písek od moře v Centru ekologické výchovy „Egzotarium“ v Sosnovci (2024).

Fot.: 1, 2, 3, „Buyland“ – obraz nepřítomnosti.

Fot.: 1, 2, 3, „Buyland“ – obraz nepřítomnosti.

Bezdomovci[3,5] – portréty ze společenství Betlejem.

V rámci spolupráce se sdružením „Betlejem“ v Jaworznu vytvořil Paweł Dusza v roce 2024 sérii portrétů obyvatel domu na ulici Długa 16 – lidí se zkušeností s bezdomovectvím, závislostmi a sociálním vyloučením. Projekt vznikl uvnitř fungující komunity založené v roce 1996 na principech sdílení každodennosti, práce a duchovního života. Dusza nefotografoval zvenčí – jeho obrazy jsou výsledkem přítomnosti, vztahů a důvěry budovaných s fotografovanými osobami.

Portréty zobrazují obyvatele v jejich přirozeném prostředí – bez stylizace, s plným respektem k jejich příběhům. Snímky dokumentují nejen jednotlivce, ale i činnost komunity, která navzdory stereotypům vytváří prostor skutečného setkávání a důstojnosti. Sdružení „Betlejem“ provozuje také uměleckou dílnu, kde obyvatelé píší ikony, vyrábějí keramiku a účastní se duchovních i uměleckých akcí. Projekt zatím nebyl veřejně prezentován v plném rozsahu, ale představuje důležitý příspěvek fotografa k sociálně angažovanému umění.

Dalších šest fotografií tvoří součást cyklu portrétů obyvatel domu na ulici Długa 16 – lidí, kteří prošli zkušeností bezdomovectví, závislostí a sociálního vyloučení. Série zachycuje jejich každodenní realitu s úctou, citlivostí a snahou překonat stereotypy.

NIKE

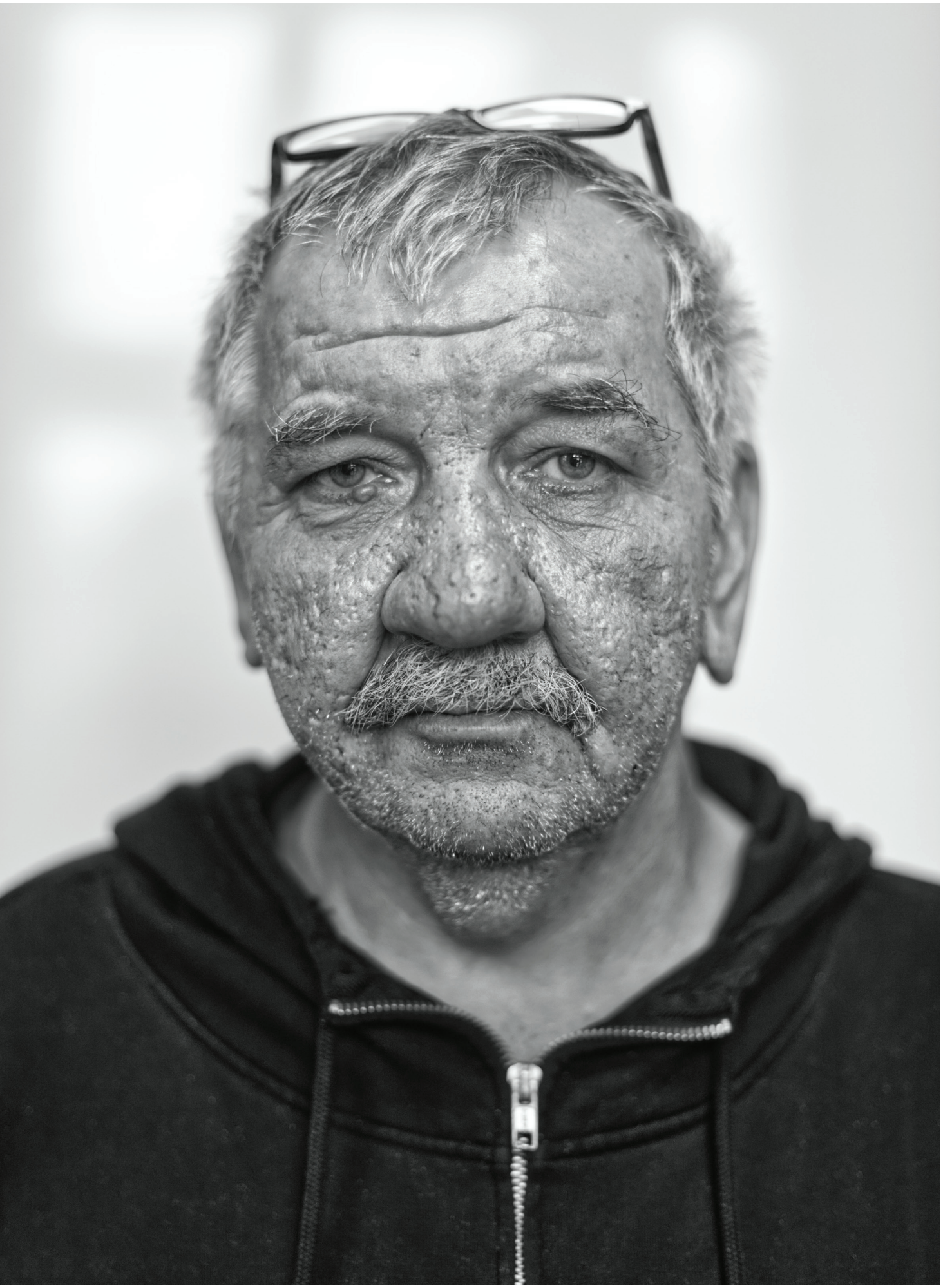

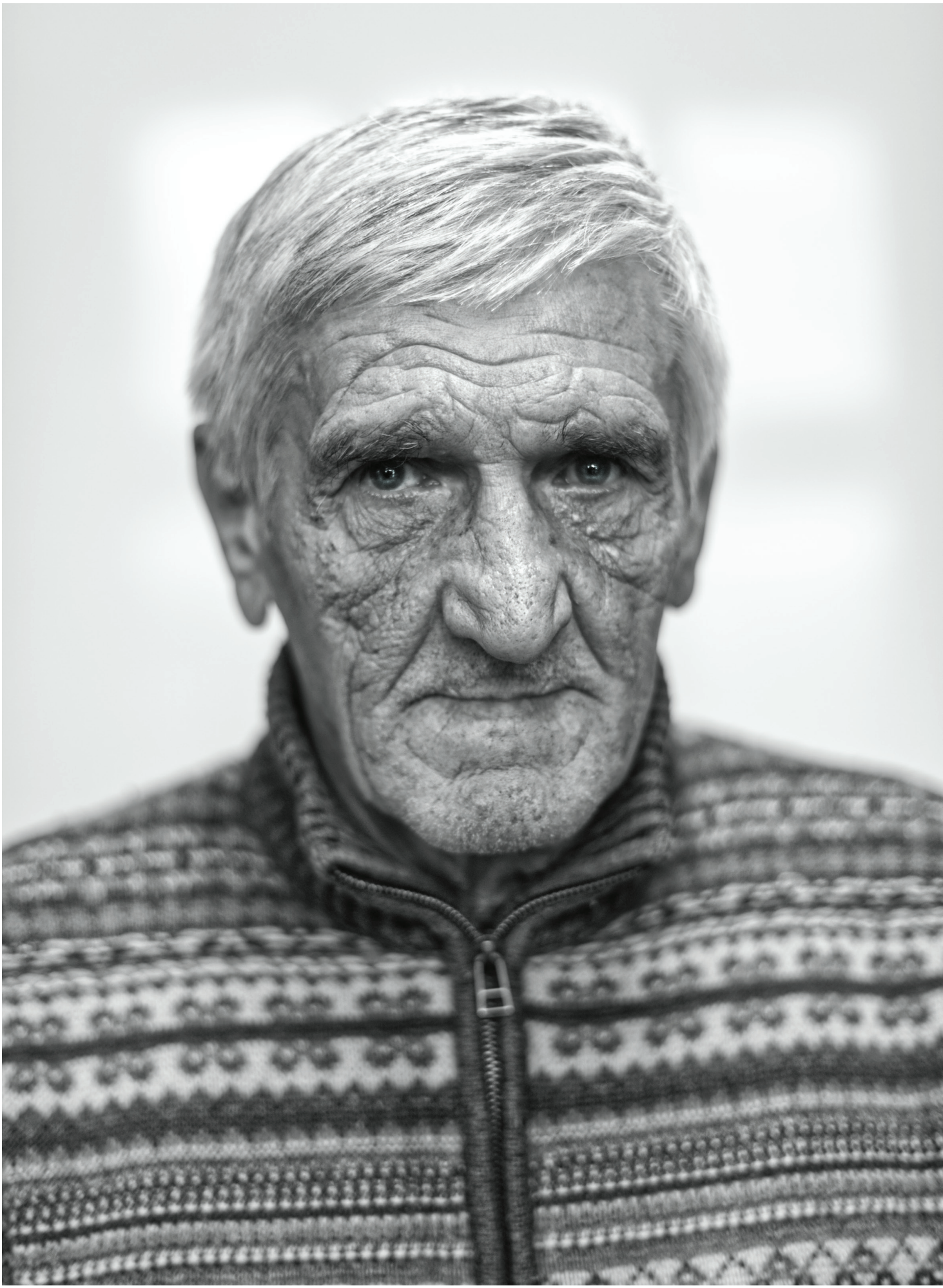

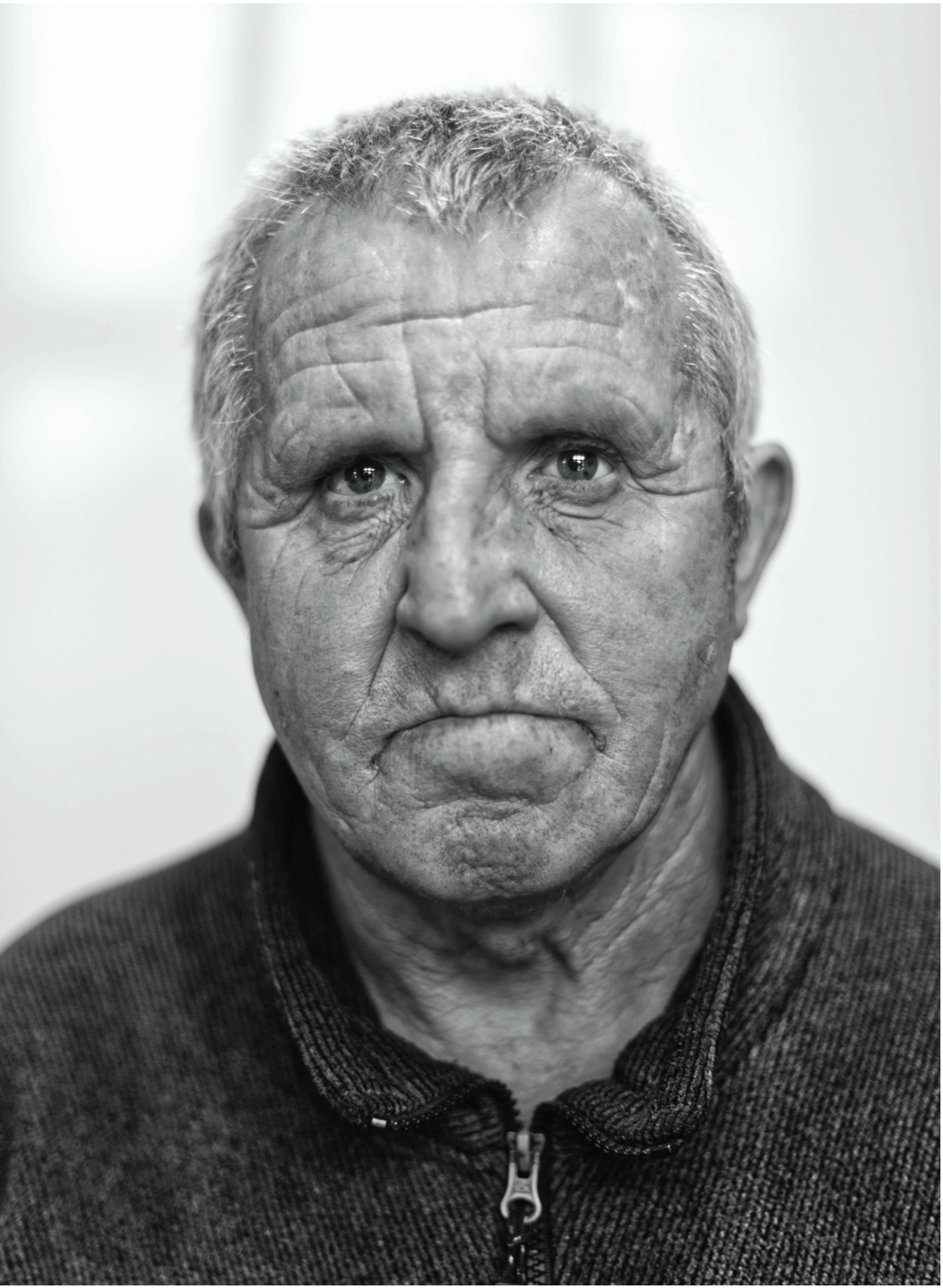

Cyjanotypie[7] – modrý jazyk každodennosti.

V sérii s názvem Cyjanotypie využívá Paweł Dusza historickou fotografickou techniku jako prostředek současného uměleckého vyjádření. Cyjanotypie, vyvinutá v roce 1842 Johnem Herschelem, patří mezi nejstarší fotografické techniky založené na citlivosti železných solí na světlo. Výsledkem osvitu a oplachu ve vodě je charakteristický modrý obraz – tzv. blueprint. Tato metoda byla využívána mimo jiné k reprodukci technických výkresů, ale také v umělecké fotografii (např. Annou Atkinsovou, autorkou prvního botanického fotografického alba).

Dusza si cyjanotypii přizpůsobil pro své autorské potřeby – nechápe ji jako formální experiment, ale jako součást své souvislé umělecké praxe. Modré otisky zobrazují předměty, krajiny a detaily každodenního života – zachycené úsporně, kontemplativně. Práce netvoří lineární příběh – jednotlivé snímky fungují autonomně, propojené estetikou a technologickou přesností procesu. Pomalost, náročnost a nedokonalost této techniky se stávají jejími přednostmi, vnášejí do fotografie prvek ticha a zamyšlení. Série byla prezentována mimo jiné v Městském kulturním středisku v Zawiercie (2023) v rámci charitativní výstavy. Fotografie byly prodávány na podporu sociálních aktivit a projekt vzbudil velký zájem veřejnosti.

1. https://youtu.be/xCP1zaQQpfE?si=1FAWnlq7-WRvoiuL
2. http://paweldusza.com/wystawy-exhibitions/
3. https://youtu.be/mz57__yKfvY?si=YEsMTLxTHhhp4xvQ
4. https://www.zpaf.pl/o-zwiazku/czlonkowie/pawel-dusza/
5. https://www.betlejem.org/en/
6. https://pl.wikipedia.org/wiki/Słowińcy
7. https://www.youtube.com/watch?v=xCP1zaQQpfE
8. http://paweldusza.com/wystawy
9. https://www.sosnowiec.pl/2022/02/kultura/sosnowieckie-spotkania-artystyczne/
10. Materiały archiwalne Muzeum w Sosnowcu, katalog wystawy Nieoczywiste miejsca, P. Dusza, Sosnowiec 2020.
11. Program wydarzeń edukacyjnych Muzeum w Sosnowcu 2021–2022, dostęp online: muzeum.org.pl
12. http://zpaf.katowice.pl/news/zbiorowa-wystawa-fotografii-10-i-10-i-human/
13. http://zpaf.katowice.pl/news/aktualnosci-2016/
14. https://www.muzeum.org.pl/wydarzenia/
15. https://www.muzeum.org.pl

Prezydent Miasta Zawiercie Łukasz Konarski
Dyrektor MOK Karolina Kindler-Skowronek
oraz Paweł Dusza
zapraszają serdecznie
na FINISAŻ
24.11.2022
godz. 18.00

PAWEŁ DUSZA

CYJANOTYPIE

Galeria Czarna
MOK Zawiercie
pod patronatem

Individuální a kolektivní výstavy.

Paweł Dusza uskutečnil dosud tři samostatné výstavy, z nichž každá představovala shrnutí jiné etapy jeho tvorby.

Morze (Moře)[8] – první samostatná výstava, konaná v roce 2013 v Galerii Łakomscy. Výstava měla formu dialogu mezi dvěma fotografy – Pawłem Duszou a Damianem Mickosiem – a prezentovala fotografie z pláží Slovinského národního parku a španělského pobřeží Costa Brava.

Šeptem (Šeptem) – druhá samostatná výstava, realizovaná v roce 2020 v Galerii Engram v Katovicích. Výstava zahrnovala cykly inspirované krajinou a flanérstvím, ovlivněné texty Zbigniewa Herberta, doplněné básněmi autora.

Cyjanotypie (Cyjanotypie)[7] – třetí samostatná výstava, uspořádaná v roce 2023 v Městském kulturním středisku v Zawiercie, s charitativním zaměřením.

Paweł Dusza se aktivně účastnil mnoha kolektivních projektů – jako autor i organizátor. Spolupracoval s kulturními institucemi, akademickými prostředími a lokálními tvůrčími komunitami. Kolektivní výstavy tvořily důležitou součást jeho umělecké přítomnosti – byly příležitostí k dialogu s jinými autory a k prezentaci vlastní tvorby v širších tematických souvislostech.

Sosnovská umělecká setkání[9] – pravidelná účast na cyklických událostech spojujících umělce různých oborů, často s experimentálním charakterem a lokálním kontextem.

Postindustria (Ostrava, Dolní oblast Vítkovice)[10] – kolektivní výstava studentů a absolventů Institutu tvůrčí fotografie v Opavě. Dusza zde prezentoval cyklus Oklahoma zasazený do kontextu proměn postindustriální krajiny.

Tváří v tvář (Bratislava, Měsíc fotografie)[11] – účast na prestižní kolektivní výstavě v rámci Měsíce fotografie v Bratislavě, prezentace cyklu Oklahoma vedle autorů různých dokumentárních a esejistických strategií.

10 / 10 / HUMAN (Świętochłowice, věže KWK Polska)[12] – experimentální umělecký projekt pod vedením Mirosława Badury, kde deset fotografů vytvořilo deset fotografií a psalo texty k pracím ostatních účastníků anonymně.

Výstava nových členů ZPAF (Katovice, 2023)[13] – účast na kolektivní výstavě nových členů Svazu polských uměleckých fotografů, v rámci které Dusza prezentoval soubor své nejnovější tvorby.

Výstavní a organizační činnost.

Kromě umělecké tvorby se Paweł Dusza aktivně podílel na organizaci fotografických akcí – působil jako kurátor i koordinátor. Jeho výstavní činnost zahrnuje jak nezávislé iniciativy realizované během studia na Institutu tvůrčí fotografie v Opavě (ITF), tak institucionální projekty realizované po nástupu do čela Muzea v Sosnovci.

Během studia spoluorganizoval výstavy v alternativních prostorách – v opuštěných budovách, výkladních skříních nebo na schodištích. Tyto iniciativy, realizované v letech 2014–2016[14], se hlásily k širšímu proudu nezávislých aktivit podporovaných prostředím ITF a usilovaly o redefinici vztahu mezi fotografií a výstavním prostorem.

V roce 2015 začal pracovat v Muzeu v Sosnovci[15], kde působí jako ředitel. V tomto období inicioval a realizoval řadu samostatných i kolektivních výstav zaměřených na dokumentární a společensky angažovanou

fotografii. Mezi nejvýznamnější projekty patří:

Nezjevná místa (2020) – výstava dokumentující proměny městské krajiny Horního Slezska.

Odstíny identity (2022) – výstava věnovaná tématům paměti a kulturního dědictví.

V roce 2023 se podílel na vzniku kolektivní výstavy Území (ne)paměti v Centru kultury Katovice, organizované u příležitosti 85. výročí založení Svazu polských uměleckých fotografů. Jako kurátor byl zodpovědný za výběr prací reflektujících témata lokální paměti a vztahu fotografie k historii míst.

Kromě kurátorské činnosti se angažoval i v organizaci vzdělávacích a komunitních aktivit. V Muzeu v Sosnovci pravidelně organizoval portfolio review (např. v letech 2021 a 2022), workshopy zaměřené na dokumentární fotografii a autorská setkání se současnými fotografy. Tyto aktivity měly za cíl aktivizovat místní fotografickou komunitu a propagovat fotografii jako nástroj společenské reflexe.

Výstavní činnost Pawła Duszy se vyznačuje důslednou snahou o propojení umělecké reflexe se společenským a vzdělávacím rozměrem. Jeho projekty spojují různé generace tvůrců, otevírají prostor novým tématům a podporují fotografii jako médium kulturního dialogu.

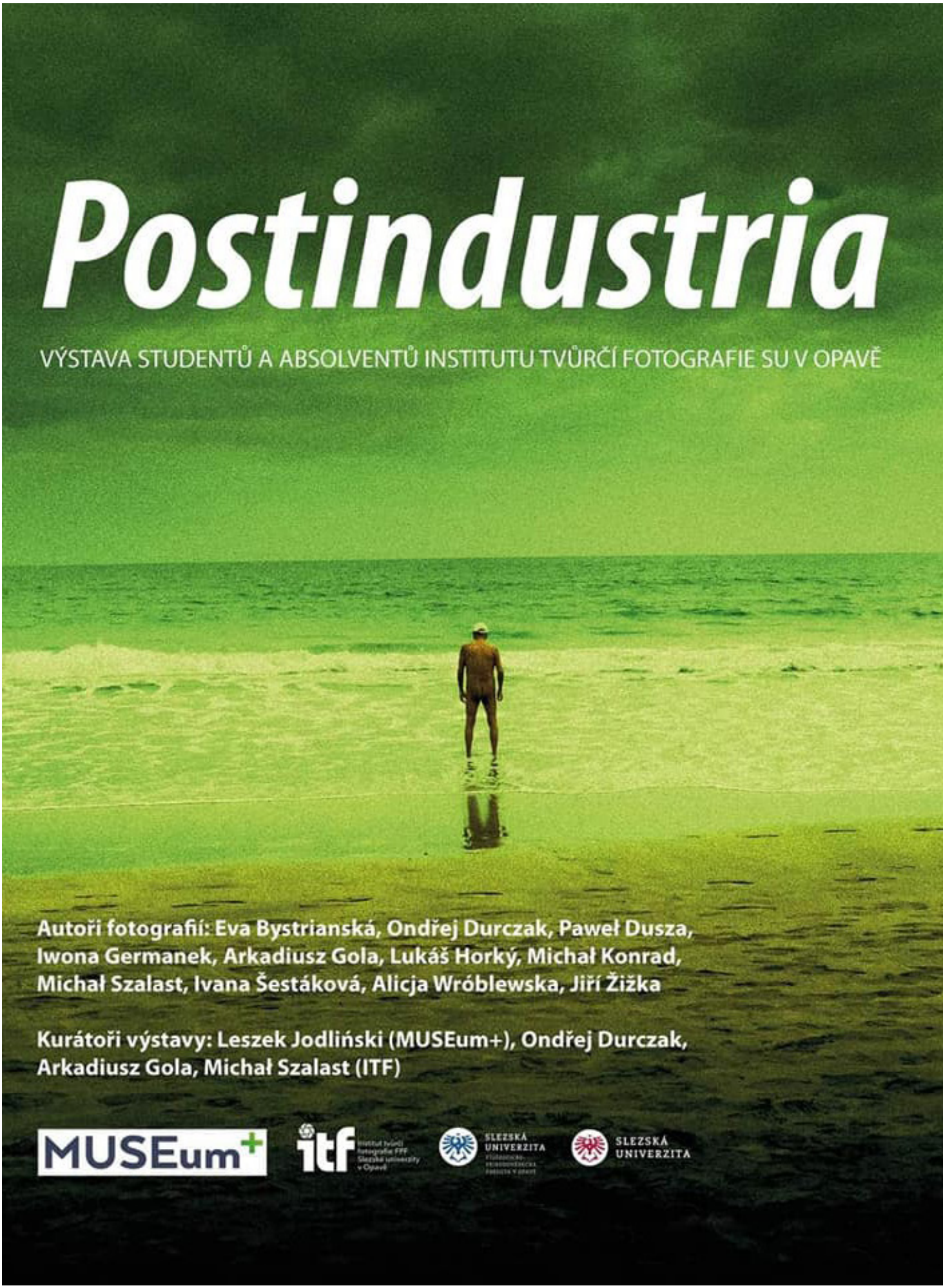
Postindustria
VÝSTAVA STUDENTŮ A ABSOLVENTŮ INSTITUTU TVŮRČÍ FOTOGRAFIE SU V OPAVĚ
Autoři fotografií: Eva Bystrianská, Ondřej Durczak, Paweł Dusza, Iwona Germanek, Arkadiusz Gola, Lukáš Horký, Michał Konrad, Michał Szalast, Ivana Šestáková, Alicja Wróblewska, Jiří Žižka
Kurátoři výstavy: Leszek Jodliński (MUSEum+), Ondřej Durczak, Arkadiusz Gola, Michał Szalast (ITF)
MUSEum+
itf
SLEZSKÁ UNIVERZITA
SLEZSKÁ UNIVERZITA

ZWIĄZEK POLSKICH ARTYSTÓW FOTOGRAFIKÓW OKRĘG ŚLĄSKI
PREZYDENT MIASTA ŚWIĘTOCHŁOWICE DANIEL BEGER
ORAZ CENTRUM KULTURY ŚLĄSKIEJ W ŚWIĘTOCHŁOWICACH
ZAPRASZAJĄ NA WERNISAŻ WYSTAWY

10 I 10 I HUMAN

MIROSŁAW BADURA | ŁUKASZ CYRUS | PAWEŁ DUSZA | KAMIL GAJDA | KATARZYNA JANOTA | ANTONI KREIS
ARKADIUSZ ŁAWRYWIANIEC | KATARZYNA ŁUKASIK-PATOŃ | BEATA MENDREK | JOLANTA RYCERSKA
JERZY CIURLOK | BOŻENA DONNERSTAG | KRYSTIAN GAŁUSZKA | MARIAN PIEGZA
DOROTA STASIKOWSKA-WOŹNIAK | SABINA WASZUT

FOTO: BEATA MENDREK

11.05 - GODZ.18.00 - WIEŻE KWK POLSKA
ŚWIĘTOCHŁOWICE, UL. WOJSKA POLSKIEGO 16 D

ORGANIZATORZY

ZPAF ZWIĄZEK POLSKICH ARTYSTÓW FOTOGRAFIKÓW OKRĘG ŚLĄSKI
ŚWIĘTOCHŁOWICE
CENTRUM KULTURY ŚLĄSKIEJ W ŚWIĘTOCHŁOWICACH

Paweł Dusza

HUMAN
10 / 10 / 9+1

jeśli zmusimy kamienie
żeby zawołały
to będą miały twoją
twarz

to nieważne
czy jesteś czy już cię
nie ma

w medalionie wtopionym
wyglądasz
jakbyś za moment mógł poruszyć

oko
niebo i ziemię
że kamień na kamieniu

czy jesteś
czy już cię
nie ma

ZPAF
ZWIĄZEK POLSKICH ARTYSTÓW FOTOGRAFIKÓW
OKRĘG ŚLĄSKI
ZAPRASZA NA WYSTAWĘ
Paweł Dusza
Jakub Dziewit
Jerzy Kleszcz
Monika Kuboś
Lilianna Ligęza-Jasik
Anna Lorenc
Grzegorz Maciąg
Mirosław Miranowicz
Aleksander Orszulik
Artur Rychlicki
Michał Smuda
Krzysztof Strzoda
Marek Śliwiński
Dariusz Trześniowski
Magdalena Zaton-Mikołajczak
zbiorowa wystawa fotografii
nowo przyjętych członków
Okręgu Śląskiego ZPAF
Kurator: Arkadiusz Ławrywianiec
GALERIA KATOWICE
Wernisaż odbędzie się 4.01.2023 (środa)
o godz. 18.30 w Galerii KATOWICE ZPAF,
przy ulicy Dąbrowskiego 2
Wystawę można oglądać do 27 stycznia 2023 roku, od wtorku do piątku w godz. od 17.00 do 20.00
www.zpaf.katowice.pl

Výstava nových členů ZPAF
– účast na kolektivní výstavě nových členů Svazu polských uměleckých fotografů, v rámci které Dusza prezentoval soubor své nejnovější tvorby.

7. Sosnovská umělecká setkání – Prostor fotografie a dialogu

Sosnovská umělecká setkání[1], jejichž počátky sahají do konce 90. let, se stala trvalou součástí kulturního obrazu města. Od skromných začátků jako plenéry výtvarníků prošla tato akce významným vývojem a proměnila se v mnohovrstevnaté fórum výměny myšlenek a tvůrčí činnosti. Zvláštní význam pro rozvoj tohoto formátu mělo zavedení samostatného fotografického směru v roce 2008, který iniciovali Jerzy Łakomski a Paweł Dusza.

Umělecký plenér v roce 2011 a porucha autobusu v Sanoku.

Známí se stali nenápadně – v roce 2004 nebo 2005, kdy si Paweł Dusza přišel do ateliéru Jerzyho Łakomskiho pořídit diplomovou fotografii. V té době již pracoval na oddělení kultury, sportu a rekreace Městského úřadu v Sosnovci a byl Łakomskému představen Annou Góreckou, vedoucí oddělení kultury. Když v roce 2008 Dusza převzal vedení nově zřízeného oddělení kultury a umění, spolu s Łakomským se rozhodli změnit

okrajovou pozici fotografie na Setkáních a založili samostatný fotografický plenér.

„Naše bližší známost začala, když se stal vedoucím odboru kultury na Městském úřadě. Zapamatoval jsem si ho jako mladého inteligentního člověka, který si přišel udělat diplomovou fotografii. Povídali jsme si o umění fotografie, tehdy už fungovala galerie.

Po pár dnech přišel s prezidentovým zmocněncem pro kulturu – Mateuszem Rykałą. Seděli jsme dlouho u kávy a při dalším setkání padla otázka, zda bychom mohli uspořádat společný plenér výtvarníků a fotografů. Přijal jsem výzvu pod podmínkou, že mi Paweł pomůže.

Tak vzniklo první společné Sosnovské umělecké setkání v lázních Wysowa-Zdrój. Účastníci byli nadšeni místem i atmosférou.

Až do rána jsme diskutovali o umění a výsledek byl vynikající v podobě výstavy. Tak to začalo a trvá to dodnes na stále vyšší umělecké úrovni.“

Umělecký plenér v roce 2015. Od roku 2015 byla organizace Setkání přesunuta z Městského úřadu do Schoenova paláce – Muzea v Sosnovci, což otevřelo novou kapitolu.

– Jerzy Łakomski, komisař Sosnovských uměleckých plenérů.

První ročník v lázních Wysowa-Zdrój[2] znamenal průlom – ukázalo se, že fotografické prostředí v Sosnovci má potenciál i sílu. Zpočátku byly fotografické a malířské plenéry oddělené, ale postupem času – zejména od roku 2013 – se obnovila myšlenka společných výtvarně-fotografických

setkání, například v Zakopaném.

Současně Jerzy Łakomski obnovil činnost Galerie při svém ateliéru na ulici Wysoka 9A, kde pořádal výstavy mnoha umělců – mj. Ewy Zawadzké, Zbigniewa Podsiadła, Dariusze Kindlera. V roce 2013 zde proběhla také společná výstava Damiana Mickosia a Pawła Duszy s názvem Moře. Galerie fungovala díky osobnímu nasazení Łakomskiho a brzy se stala místním fenoménem – návštěvnost byla tak velká, že musela

V rámci XXVII. Sosnovských uměleckých setkání, která se v roce 2024 konala v Kutné Hoře v České republice, se tvůrci z Polska a Česka pokusili odpovědět na otázku – může být umění špatné?

zasahovat policie.

Postupně však galerie začala upadat – Łakomski odešel do důchodu a studiová fotografie ztrácela na významu. Přestože se místo snažili oživit Ewa a Jerzy Chrapkovi, galerie postupně fungovala hlavně při vernisážích. Přesto zde vzniklo několik hodnotných výstav, a Paweł Dusza navrhoval katalogy pro umělce jako Stanisław Michalski (Symetrie), Arkadiusz Gola (Cesty), Michał Minor (Podívej se, co ti říkám).

Jerzy Łakomski znovu nabral energii díky spolupráci s Pawłem Duszou a Muzeem v Sosnovci. Od roku 2015 byla organizace Setkání převede-

na z Městského úřadu do Schoenova paláce – Muzea v Sosnovci[3], čímž začala nová, institucionální a profesionální etapa. Łakomski dodnes zůstává komisařem fotografických plenérů.

V kurátorské a organizační práci hrály důležitou roli také Duszovy kontakty ve ZPAF – jak s Markem Zielińským, který přivedl například Wojciecha Prażmowského, tak se Zbigniewem Podsiadłem, který neustále podporoval Setkání odborně. Díky těmto vztahům do Sosnovce přijížděli přední polští fotografové: Katarzyna Łata, Jolanta Rycerska, Jowita Mor-

Sosnovská umělecká setkání si zachovávají svou sílu díky hybridnímu a dialogickému charakteru. Jsou živou platformou pro setkávání lidí, sdílení znalostí a rozvoj uměleckých dovedností. Kutna Hoře , 2024.

mul, Maria Śliwa, Andrzej Zygmuntowicz a další.

Navzdory vnitřním napětím a konfliktům v ZPAF – zejména mezi Katarzynou Łatou a Arkadiuszem Ławrywiańcem – se Dusza neúnavně snažil spojovat znepřátelené strany, zvát je souběžně na Setkání. I když to ne vždy přineslo trvalé výsledky, akce v Muzeu se stávaly prostorem společného jazyka – jazyka umění.

Výstava Špatné umění (Zła Sztuka, 2025), která byla shrnutím XXVII.

ročníku Setkání, představovala projev kurátorské odvahy a reflexe nad stavem současného umění. Hlavní motto výstavy – „Špatné umění“[4] – se nevztahovalo k estetické hodnotě děl, ale k jejich schopnosti vyvolávat kontroverzi, společenské napětí a překračovat hranice vnímání. Umělci představili práce zaměřené na témata války, vyloučení, symbolického násilí a samoty. Paweł Dusza prezentoval fotografický cyklus využívající hru světla a stínu jako nástroj pro zkoumání hranic vnímání.
Bez ohledu na témata zůstává síla Sosnovských uměleckých setkání v jejich hybridní a dialogické povaze. Je to prostor otevřený nejen různým médiím, ale i různým perspektivám. Dusza jako kurátor, organizátor i účastník vnášel do setkání prvek řádu a reflexe, aniž by rezignoval na otevřenost k uměleckému hledání.

Dnes jsou Sosnovská umělecká setkání nejen významnou akcí v kulturním kalendáři regionu, ale také modelem dobré praxe v propojování tvůrčích prostředí, práce s institucí a budování tvůrčí komunity. Jejich příběh je zároveň příběhem emancipace fotografie jako plnohodnotného vyjadřovacího média v rámci současného umění.

„Výhra v konkurzu na ředitele Muzea v Sosnovci znamenala začátek ještě větších úspěchů.
Výstavy známých malířů, keramiků, mistrů skla a samozřejmě fotografů se počítají na desítky a vždy zůstávají v paměti návštěvníků.
Osobně si velmi cením a jsem hrdý, že vlastním jeho fotografie a grafiky doma, a jsou mezi pracemi významných tvůrců.
Těší mě, že se tak hluboce ponořil do fotografie a studuje její tajemství na ITF v Opavě.
Doufám, že se brzy dočkám a budu mu moci poblahopřát k bakalářskému a magisterskému titulu na ITF a v budoucnu i k zahájení doktorátu.
Věřím tomu.“

– Jerzy Łakomski, komisař Sosnovských uměleckých plenérů.

Umělecké plenéry nejsou jen časem tvůrčí práce – jsou především prostorem, kde vznikají přátelství na celý život. Společné rozhovory, společné cesty a společné tvoření zanechávají hlubší stopu než samotné obrazy. Právě přátelství, zrozená z vášně a vzájemné důvěry, budují trvalé společenství umělců, pro které se umění stává jazykem porozumění přesahujícím čas i místo. Výjimečným příkladem takového pouta je přátelství mezi Pawłem Duszou a Zbigniewem Podsiadłem, které trvá nepřetržitě od časů Záhlebského fotografického sdružení (ZTF).

[1]. „Sosnowieckie Spotkania Artystyczne“ - Paweł Dusza, 2025.
[2]. https://www.youtube.com/watch?v=mz57__yKfvY - „Poznajmy się“ - wywyad z Pawłem Duszą.
[3]. https://www.muzeum.org.pl/wydarzenia/
[4]. https://zpaf.pl/aktualnosci

8. Muzeum Schoena – Palác, který si pamatuje

Některá místa nejsou jen budovami. Nasávají historii, pohlcují vůni dávných epoch a každým zaskřípěním schodů vyprávějí o lidech, kteří zde byli před námi. Schoenův palác v Sosnovci bezpochyby patří mezi taková místa. Stojí nejen jako svědek průmyslové slávy, ale především jako živý rám pro kulturu, která jej dnes naplňuje zcela novým obsahem. Ale než se stal muzeem – byl domovem, o němž je třeba vyprávět.

Na konci 19. století, kdy byl Sosnovec spíše průmyslovou osadou než plnohodnotným městem, přišli ze Saska bratři Schoenové: Ernst a Franz. Během krátké doby se stali jedněmi z nejvýznamnějších průmyslníků v regionu. Založili textilní továrny (například Textilní závody Schoen v roce 1875), postavili dělnická sídliště, podporovali místní iniciativy a usilovali o rozvoj osady. Jejich palác, reprezentativní novobarokní rezidence, vznikl v roce 1900 hned vedle kolejí varšavsko-vídeňské železnice. Navrhl jej vratislavský architekt Karl Grosser a obklopoval jej park. Palác měl být symbolem prestiže, modernosti a síly.

Uvnitř paláce se odehrával život: ložnice, hostinské pokoje, knihovny, hudební salon. V těchto prostorách se vedly debaty o obchodu a budoucnosti města, ale také každodenní život měšťanské rodiny.

Po druhé světové válce, v souvislosti s vyvlastněním majetku a politickými změnami, palác změnil svou funkci. V 50. letech sloužil jako mateřská škola a později jako obytný objekt. Postupně upadal v zapomnění. Teprve v roce 1985 byl objekt převzat Hornoslezským muzeem v Bytomi jako jeho filiálka. Od 1. ledna 1990, rozhodnutím vojvody Katovického, získal Schoenův palác status samostatné kulturní instituce – Muzea v Sosnovci.

Od té doby muzeum začalo budovat vlastní identitu. I když se původní dispozice interiéru nezachovala, objekt neztratil svou duši. Zůstaly charakteristické věžičky, architektonický objem budovy a vztah k okolnímu parku.

V roce 2015, po odchodu dosavadního ředitele, nastoupil do funkce Paweł Dusza. Jeho působení znamenalo začátek nové éry instituce. Pod jeho vedením muzeum prošlo řadou modernizací a inovací. V letech 2016–2020 byla provedena digitalizace části sbírek a v roce 2022 byla realizována konzervace historických vitráží v hodnotě přes 160 tisíc zlotých, financovaná z programu MKiDN.

„Dá se říci, že jsem na vlastní oči sledovala profesní a umělecký rozvoj Pawła Duszy. Znám ho od jeho začátků na Městském úřadě jako pracovníka odboru kultury, později jako vedoucího. Od 1. dubna 2015 se náš vztah radikálně změnil – stal se mým přímým nadřízeným.
Je to člověk mnoha talentů, s množstvím nápadů a velmi zaneprázdněný. Jeho vášní je současné umění, zejména fotografie, ale muzeum není jen o umění.

Ve strukturách Schoenova paláce – Muzea v Sosnovci – fungují čtyři odborné oddělení: archeologie, historie a kultura města, sklářství a výtvarné umění.

Nejdůležitější misí muzea je šířit znalosti o historii Sosnovce a Záhlebí, ale také o kulturním dědictví Polska a Evropy. Muzeum má tedy interdisciplinární charakter, který od jeho ředitele vyžaduje vedení statutární činnosti, plánování a určování směrů rozvoje tak, aby všechny aspekty kulturního a společenského života byly prezentovány prostřednictvím výstav a výzkumné činnosti.
Umění je tedy jednou z mnoha oblastí, ve kterých se musí jako manažer

pohybovat. V komunikaci vyžaduje konkrétnost, stručnost a jasnost – zejména v době, kdy se svět neustále zrychluje a na delší diskuse o umění i práci bohužel ubývá času.“

– Ilona Gajda, kurátorka Muzea Schoena v Sosnovci.

V tomto období muzeum uspořádalo desítky výstav, včetně takových událostí jako:

– „Černá křídla“ (2017) – výstava v rámci XXVI. ročníku Festivalu Ars Cameralis, věnovaná tématům identity, paměti a migrace.

– „Sny ze stříbra“ Wojciecha Prażmowského (2023) – rozsáhlá retrospektiva s více než 200 fotografiemi, doplněná dokumentárním filmem Pod stromem v režii Pawła Duszy.

– „Jiný [ne] cizí“ Arkadiusze Goli (2023) – výstava zobrazující život romské komunity v Horním Slezsku.

– „Wajda“ (2021) – výstava představující tvorbu Andrzeje Wajdy skrze prizma jeho vizuálních inspirací.

– „Planeta Topor“ (2022) – surrealistická výstava inspirovaná dílem Rolanda Topora, ve spolupráci s pařížskými sběrateli.

– „Žena je jako Sosnovec“ (2019) – kurátorský projekt o městské a ženské identitě, představující neznámé příběhy obyvatelek města.

V roce 2023 měl premiéru dokumentární film Pod stromem v režii Pawła Duszy – portrét Wojciecha Prażmowského, doplňující výstavu Sny ze stříbra a financovaný z festivalové dotace Ars Cameralis.

Wojciech Prażmowski (nar. 1949 v Čenstochové) patří k nejvýznamnějším polským fotografům. Jeho díla se nacházejí ve sbírkách institucí jako Museum of Modern Art v New Yorku nebo Muzeum umění v Lodži. Vyučoval na předních školách, mimo jiné na Státní vysoké škole filmové, televizní a divadelní v Lodži a na Akademiích výtvarných umění ve Varšavě a Poznani. Jeho tvorbu charakterizuje hluboké ponoření

do paměti a historie, často s odkazem na literaturu a umění.

Spolupráce s Institucí kultury Ars Cameralis pod vedením Marka Zielińského hraje klíčovou roli v programové strategii Muzea. Od roku 2016 bylo společně realizováno více než deset výstavních, koncertních a vzdělávacích projektů, které propojují lokální dědictví s problematikou paměti, společnosti a nových médií. Spolupráce se zakládá nejen na finanční a propagační podpoře, ale také na společném kurátorství a koncepčním plánování.

V roce 2019 Muzeum ve spolupráci s Ars Cameralis organizovalo cyklus debat v rámci projektu Město/Identita, a v roce 2022 se podílelo na festivalovém programu věnovaném tvůrcům z pohraničí. Výstavy jako Sny ze stříbra, Černá křídla nebo Jiný [ne] cizí získaly celopolský ohlas a byly zaznamenány v odborném i kulturním tisku. Katalogy doprovázející tyto výstavy získaly uznání za grafickou úroveň a obsahovou kvalitu.

Významné výstavy realizované ve spolupráci s Ars Cameralis:
– „Černá křídla“ (2017) – výstava tematizující identitu, historii a paměť, včetně unikátních fotografií Sosnovce od Ignacyho Kriegera.
– „Sny ze stříbra“ Wojciecha Prażmowského (2022–2023) – retrospektiva tvorby s doprovodným albem a filmem Pod stromem.
– „Jiný [ne] cizí“ Arkadiusze Goli (2023) – dokumentace života romské komunity v Horním Slezsku.
– „Wajda“ (2018) – výstava zaměřená na méně známé aspekty díla Andrzeje Wajdy.
– „Planeta Topor“ (2016) – surrealistická výstava inspirovaná dílem Rolanda Topora.
– „Žena je jako Sosnovec“ (2015) – projekt odkazující na poezii Marcina Barana o ženské a městské identitě.

Kobieta jest jak Sosnowiec
KOBIETA JEST JAK SOSNOWIEC
WERNISAŻ
24.09.2015, godz. 18.00
Pałac Schoena —
Muzeum w Sosnowcu
Chemiczna 12, Sosnowiec
ORGANIZATOR
PAŁAC SCHOENA
MUZEUM W SOSNOWCU
PARTNER
Ars Cameralis Silesiae Superioris

„Sosnowiec obraz miasta i jego dzieje“ - praca zbiorowa pod red.: Antoni Barciak, Andrzej Jankowski, rok wydania: 2016, Wydawnictwo: Muzeum w Sosnowcu.[1]

[1]. https://tezeusz.pl/sosnowiec-obraz-miasta-i-jego-dzieje-praca-zbiorowa

PAŁAC SCHOENA
MUZEUM W SOSNOWCU

SALVADOR DALI

wystawa oryginalnych prac z Kolekcji Kesauri

BOSKA KOMEDIA

PAŁAC SCHOENA
MUZEUM W SOSNOWCU
ul. Chemiczna 12
www.muzeum.org.pl

Ponad 250 oryginalnych prac Salvadora Dali, których właścicielami wcześniej byli Marina Vlady i Włodzimierz Wysocki

26/04 - 11/08/2019

organizator:
PAŁAC SCHOENA MUZEUM W SOSNOWCU

partnerzy wydarzenia:

patronat medialny:

V roce 2020 muzeum zakoupilo soubor signovaných fotografií Józefa Makala.

Józef Makal byl legendou slezské fotografie a jedním z nejuznávanějších spolupracovníků „Dziennika Zachodniego“. Na svých snímcích zachytil příjezd Jana Kiepury do Polska, postavu kosmonauta Jurije Gagarina, Fidela Castra, Charlese de Gaulla či profesora Zbigniewa Religu, kterého vyfotografoval s typickou cigaretou v ruce. Makalova tvorba byla mnohokrát oceněna v různých soutěžích. Ve své kariéře obdržel mimo jiné cenu World Press Photo a jeho výstavy byly prezentovány nejen v Polsku, ale i v zahraničí.[1]

[1]. https://dziennikzachodni.pl/tag/jozef-makal

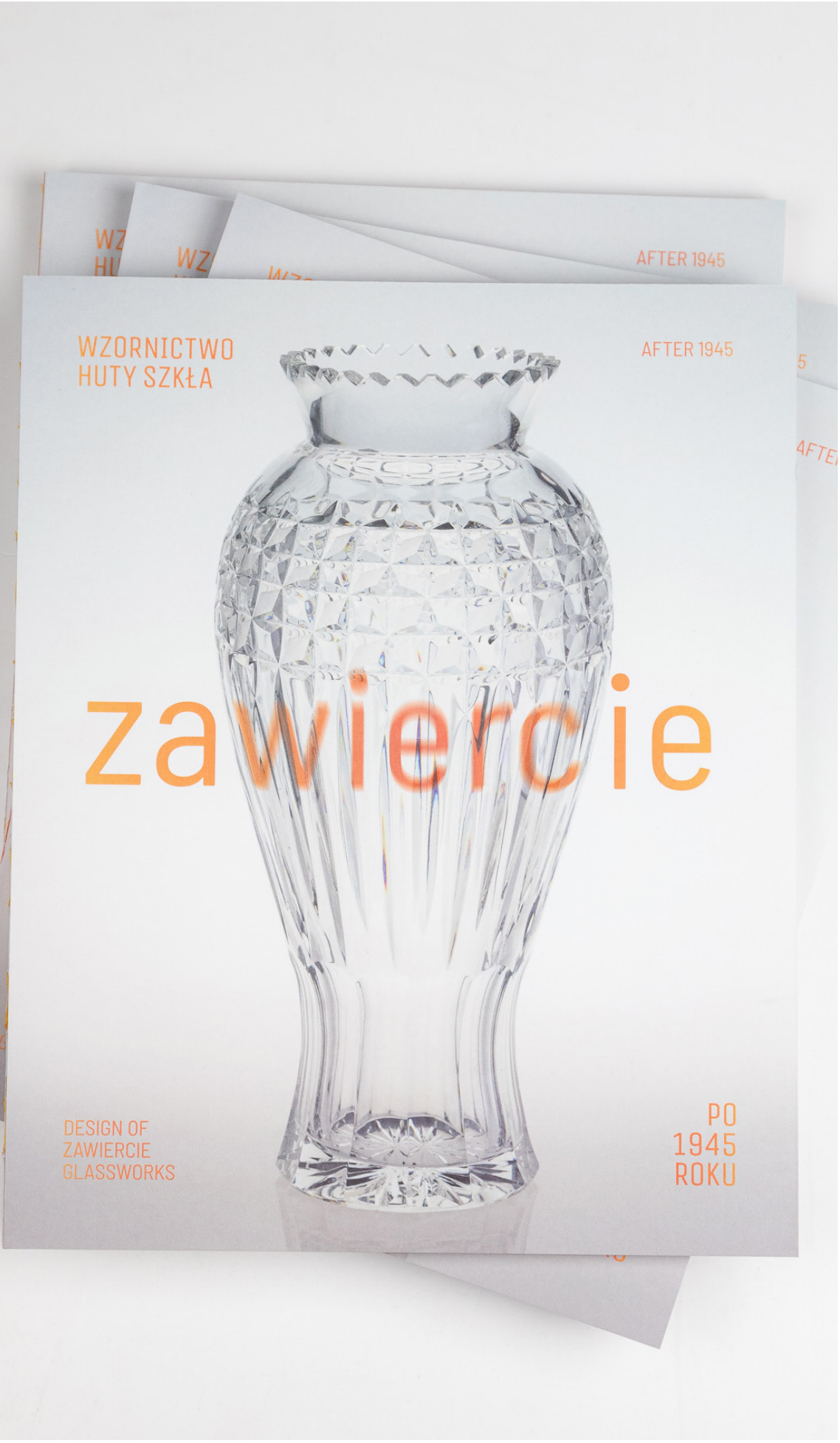

Kolekce užitkového skla Paláce Schoena – Muzea v Sosnovci. Zagłębiowské a lisované sklo, laureát 1. ceny maršálka Slezského vojvodství v soutěži Muzejní událost roku 2018 a také „Design skláren Zawiercie po roce 1945“.

V současnosti ji tvoří vzory užitkového, uměleckého a unikátního skla z období přibližně od roku 1850 do druhého desetiletí 21. století. Jádro sbírky představuje užitkové sklo a jde o jedinou sbírku tohoto druhu v Polsku, která ukazuje největší úspěchy polského sklářství. Předměty vyrobené ze sodného a olovnatého skla pocházejí ze všech čtrnácti státních skláren a dvou družstevních, fungujících do roku 1989. Kolekce čítá téměř 9000 exponátů a je systematicky rozšiřována. V roce 2020 byla obohacena o 913 objektů z bývalé vzorkovny sklárny „Zawiercie“.

Ve sbírkách se nacházejí práce všech významných polských designérů a reprezentativní soubory zmíněných druhů skla – ručně tvarovaného a lisovaného – které jsou také součástí stálé expozice „Polské současné sklo“, prezentované v muzeu.[1]

[1]. https://www.muzeum.org.pl/dzial-szkla/

XXXI FESTIWAL ARS CAMERALIS

WOJCIECH PRAŻMOWSKI

Sny ze srebra

KURATOR: MAREK ZIELIŃSKI

17.11.2022 – 29.01.2023
PAŁAC SCHOENA MUZEUM W SOSNOWCU
UL. CHEMICZNA 12

muzeum.org.pl

arscameralisfestiwal.pl

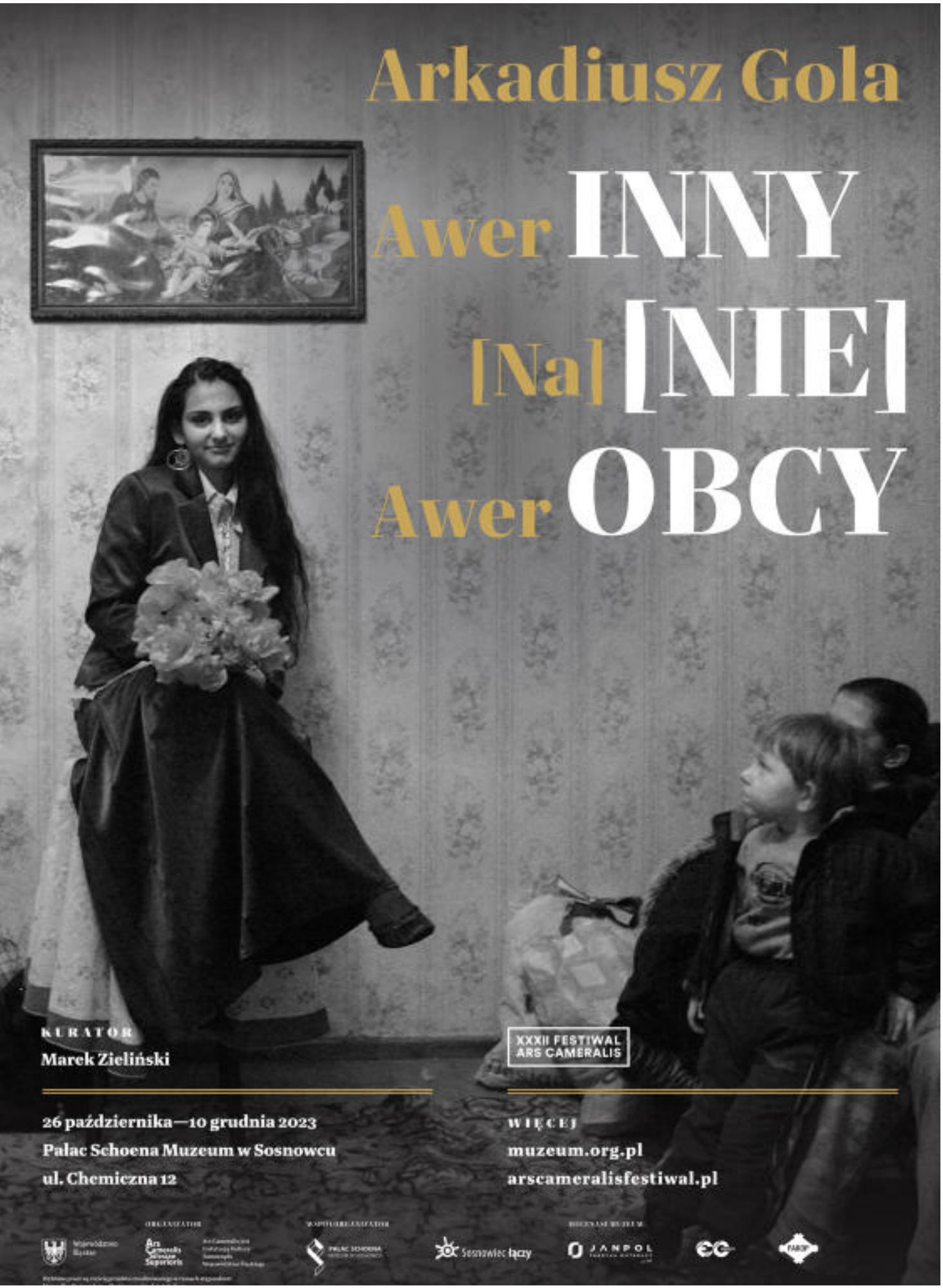
Arkadiusz Gola
Awer INNY
[Na] [NIE]
Awer OBCY
KURATOR
Marek Zieliński
XXXII FESTIWAL ARS CAMERALIS
26 października—10 grudnia 2023
Pałac Schoena Muzeum w Sosnowcu
ul. Chemiczna 12
WIĘCEJ
muzeum.org.pl
arscameralisfestiwal.pl

Mark Steinmetz
Odkrywając światłość

21.11.2024 – 06.02.2025
Pałac Schoena Muzeum w Sosnowcu

XXXIII FESTIWAL ARS CAMERALIS

ORGANIZATOR: Województwo Śląskie · Ars Cameralis Silesiae Superioris

WSPÓŁORGANIZATORZY: Pałac Schoena Muzeum w Sosnowcu · Sosnowiec łączy · Kominek Gallery

MECENASI MUZEUM: BĘDZIN · FAKOP

– „Mark Steinmetz. Objevování světla“ (2024–2025) – výstava prezentující práci amerického fotografa Marka Steinmetze, známého svou černobílou dokumentární tvorbou.

Muzeum Schoena v Sosnovci se dnes vyznačuje jasně profilovaným charakterem – propojujícím historii s moderním způsobem prezentace umění a kultury.
Paweł Dusza jako ředitel a kulturní animátor přivedl instituci do 21. století, zachoval její identitu a zároveň ji otevřel novému rozměru fungování – partnerskému, projektovému a nadregionálnímu.

„Paweł Dusza, jako ředitel Muzea v Sosnovci, sehrává klíčovou roli v animaci lokálního kulturního života a ve vytváření otevřeného, interdisciplinárního tvůrčího prostředí v Záhlebí.
Paweł má vzácnou schopnost spojovat lidi z různých oblastí umění a inspirovat je ke společné tvorbě. Jeho nasazení a vize ovlivnily dynamiku rozvoje kultury v Sosnovci – mnoho iniciativ, které spoluorganizoval nebo podporoval, mělo v regionálním měřítku průkopnický charakter.
Naše spolupráce byla vždy založena na vzájemné důvěře, otevřenosti a společném přesvědčení, že umění má být dostupné, živé a v souladu s lokální identitou. Velmi si vážím jeho profesionality i osobní vášně, s jakou přistupuje ke každé iniciativě.“

– Arkadiusz Chęciński, starosta města Sosnovec.

9. Poezie světla a stínu – jazyk Pawła Duszy

Poezie Pawła Duszy je přirozeným rozšířením jeho vizuální a duchovní vnímavosti. Je to tvorba, která vychází z potřeby zachytit ty obsahy, jež nelze vyfotografovat – nepolapitelné stavy duše, nevyslovená napětí, nedořečené příběhy. Duszovy básně se nesnaží svět definovat – spíše mu naslouchají.

Charakteristickým rysem této poezie je úsporný, ale intenzivní jazyk, zakořeněný v pozorování a v citlivosti vůči stínu, tichu, přítomnosti a paměti. Autor se vyjadřuje hutnou, často eliptickou frází. Jeho básně jsou jako snímky – zastavené obrazy, které existují někde mezi minulostí a přítomností.

V jeho tvorbě se neustále vracejí motivy nepřítomnosti, prostoru a těla jako nositele paměti. Je to jazyk nejen emocionální, ale i fyzický – založený na textuře dotyku, geometrii světla a materialitě slova. Duszova poezie často odkazuje na zkušenost Záhlebí, jeho těžké historie a krajiny – ne však jako dokumentární téma, ale jako emocionální mapa.

Výrazným rysem této poezie je rovněž mužská citlivost bez obranného brnění – otevřená strachu, něze a potřebě blízkosti. Autor se nevyhýbá obtížným tématům – jako jsou pomíjivost, vina, láska napjatá mezi tělem a metafyzikou. Jeho poezie nehledá jednoznačné odpovědi, ale spíše prohlubuje otázky.

Dusza ve své básnické cestě sahá po volné formě, rytmicky neomezované, ale hluboce zakořeněné v intuici obrazu. Je to poezie autora, který nepíše z potřeby být básníkem, ale z nutnosti vyjádřit to, co nelze říci prózou – ani zachytit fotografií.

Ve sbírce „HUMAN 10/10/9+1“ najdeme mnoho příkladů této poetické strategie. Jedním z nejsymboličtějších textů zůstává báseň „Hej kluci“, věnovaná přátelům z Institutu tvůrčí fotografie v Opavě – která v jednoduchosti a emocionální upřímnosti uzavírá zároveň mnohaleté přátelství, intimní vyznání i elegii o proměně.

Projekt „10I10IHUMAN“ vytvořil Mirosław Badura a jeho cílem je spojení fotografie a slova (poezie). Cílem bylo ukázat krásu ukrytou v člověku a jeho dílech i touhu ukázat proměny současné fotografie, která se, když už není pouhým dokumentem, stává stále více zdrojem inspirace. Vytvořené obrazy se v projektu staly výchozím bodem pro další cestu, tentokrát spojenou se slovy. 10 fotografů zaslalo 10 prací a literárně poe?cky popsalo 9 dodaných děl. Jedno dílo od každého autora bylo předáno lidem, kteří psali a neměli s fotografií nic společného. Tématem byl člověk, co je lidské... Tělesnost, emocionalita, radost, bolest... narození, smrt, dětství a stáří, domov, bochník chleba, bohatství a chudoba, víra, kříž... lidé, kteří jsou vedle nás... místa. Autory fotografií byli zástupci Svazu polských uměleckých fotografů: Beata Mendrek, Jola Rycerska, Łukasz Cyrus, Paweł Dusza, Antoni Kreis, Arkadiusz Ławrywianiec a Kasia Janota, Katarzyna Łukasik, Kamil Gajda a já. Další literatura popisující výše uvedené fotografie lidé byli: Dorota Stasikowska-Woźniak (Ewa Kasalla), Sabina Waszut, Jurek Ciurlok, Krys?an Gałuszka a Marian Piegza. Během projektu se připojila Božka Donn. Výstava pořádaná ve Slezském kulturním centru ve Świętochłowicích.

Báseň „Hej kluci“ Pawła Duszy je jemným a intimním manifestem mužské citlivosti, přátelství a nostalgie. Prostřednictvím jednoduchého jazyka vyjadřuje touhu po sdílení, blízkosti a přijetí stárnutí bez přetvářky. Vyzývá k lidskosti, vzpomínání a společnému tichému odporu vůči osamění a pomíjivosti. Text pochází z autorovy sbírky poezie „HUMAN 10/10/9+1“.

Hej kluci
Nechme toho
Pojďme si něco nalejt
Dejme si pár panáků
Bez závisti si povězme
o svých nových
autech
Bez žárlivosti obdivujme
ženy
kamarádů

Hej kluci
Škoda času
Radši ho promrhejme
spolu
mrkáním
na cizí
Zabydleme se ve vzpomínkách
Byli jsme mladí
Krásní

Hej kluci
Dost už
Přiložme do ohně
a sedněme si do kruhu
Nevadí, když
budeme zpívat
příliš nahlas
Mohou nás slyšet

Hej kluci
Buďte chlapáci
Rýma nás může zabít
Odložme to, co
může zranit navždy
Tak že v kříži
zabolí
Nebo nás najdou
pod nejedním skloněným
na tomhle světě.

PAWEŁ DUSZA
H U M A N 10 / 10 / 9+1

10. Paweł Dusza – hlas a hudba. Pěvecká a scénická činnost

Ačkoli je Paweł Dusza známý především jako fotograf, architekt a muzeolog, jeho umělecká cesta zahrnuje také oblast hudby – především sborového a sólového zpěvu. Více než dvacet let aktivně působil v hudebním životě jako sólista, sborista, spoluorganizátor a interpret.

Jeho hudební biografie začala v 90. letech, kdy se připojil ke sboru Salvatoris Amica v Sosnovci pod vedením Jerzyho Sojky. Po dobu přibližně dvaceti let spoluvytvářel místní pěveckou kulturu – jako zpěvák, sólista a spoluzakladatel Hudebního sdružení „Kanon“, se kterým realizoval dvě desky a téměř sto koncertů doma i v zahraničí (např. Vídeň, Řím). Sbor byl členem Slezského svazu sborů a orchestrů a obdržel jeho vyznamenání.

Díky činnosti ve sboru navázal Dusza další významnou spolupráci: na počátku 21. století se stal sólistou hudební skupiny Deus Meus, kterou založili Marcin Pospieszalski a dominikán otec Andrzej Bujnowski. Zúčastnil se mnoha koncertů, televizních a rozhlasových nahrávek i vydání alb – včetně pozoruhodného alba Wniebowianki. Spolupracoval také s Mieczysławem Szcześniakem.

Po roce 2010 se stal jedním ze sólistů koncertů Jedno srdce jeden duch v Rzeszowě, kde vystupoval po boku umělců jako Jan Budziaszek, Joachim Mencel, Beata Bednarz, Marcin a Lidia Pospieszalští, Darek Malejonek. V roce 2016 byl na pozvání Adama Sztaby a Gabi Gąsior jedním ze sólistů největšího koncertu Světových dnů mládeže během návštěvy papeže Františka. Koncert byl zopakován v krakovské Tauron Aréně v roce 2017.

Účastnil se i dalších hudebních projektů, včetně Desatera Marcina Pospieszalského – po boku Patricka Kellyho, Levyho Sakkaly a dalších.

V roce 2013 se připojil k Garwolinskému hudebnímu divadlu „Od Czapy“, s nímž nahrál desku Wilczy Ślad (produkce: Marcin Pospieszalski). Vystupoval na mnoha scénách po celém Polsku, mj. v legendárním studiu Agnieszky Osiecké v Rádiu Trojka a ve Studiu koncertním Polského rozhlasu W. Lutosławského. Aktivně se účastnil divadelního života až do roku 2021.

V roce 2020 spolupracoval na nahrávce vánočního alba Kolędy Cudzichów – nejen jako zpěvák, ale také jako výkonný producent a autor grafického návrhu alba.

Od roku 2017 je členem Sdružení výkonných umělců STOART, což formálně potvrzuje jeho činnost jako koncertního a scénického umělce.

Událost „Zagłębie pro Slezsko“ a účast Pawła Duszy

V listopadu 2022 se Paweł Dusza zúčastnil mimořádné umělecké akce, která spojila hudbu, historii a moderní formu prezentace. Multimediální představení „Zagłębie pro Slezsko“, které se konalo 8. listopadu v Paláci kultury Zagłębia v Dąbrowě Górnicze, bylo věnováno roli Zagłębia Dąbrowského v souvislosti se Slezskými povstáními. Moderním způsobem připomnělo, jak se tento pohraniční region stal přirozeným zázemím povstaleckých aktivit a důležitým spojovacím článkem mezi Horním Slezskem a centrálními úřady ve Varšavě.

Autorem scénáře a režisérem představení byl herec Dariusz Kowalski, zatímco hudební vedení, výběr písní a aranže svěřeno významnému skladateli a hudebníkovi Marcinovi Pospieszalskému.

Mezi vystupujícími umělci byli mimo jiné: Józef Skrzek, Dariusz Niebudek, Barbara Pospieszalska, Dominika Kierpiec-Kontny, Paweł Dusza, Bartosz Zdechlikiewicz, Orchestr Polské těžební skupiny, Hubert Kowalski a komorní orchestr ICON. Celé představení bylo obohaceno o pokročilou světelnou show a multimediální scénografii.

Vstup na koncert byl bezplatný a vstupenky bylo možné získat po předchozí registraci. „Zagłębie pro Slezsko“ se stalo příkladem toho, jak lze prostřednictvím umění budovat mosty mezi historií a současností, a účast Pawła Duszy mezi účinkujícími potvrdila jeho uměleckou aktivitu také v hudební oblasti.[1]

[1]. https://diecezja.sosnowiec.pl/news/dabrowa-g.:-zapraszamy-na-koncert-zaglebie-dla-slaska-5988

V roce 2022 se Paweł Dusza zúčastnil jedné z největších náboženských událostí v Evropě – koncertu Jednoho Srdce Jednoho Ducha v Řešově. Tato akce, která se tradičně koná na Svátek Božího Těla, každoročně shromažďuje desítky tisíc věřících, kteří chtějí zpěvem, modlitbou a společným prožíváním víry vzdát chválu Bohu.

Během ročníku 2022, na kterém se sešlo přibližně 40 tisíc lidí, vystoupil Paweł Dusza na jednom pódiu s vynikajícími umělkyněmi – Agnieszkou Cudzich a Barborou Pospieszalskou.[1]

[1]. https://jednegoserca.pl

11. Kresba jako forma ticha – výtvarná stránka

Ačkoli je Paweł Dusza znám především jako fotograf, ředitel muzea a hudebník, jeho výtvarná tvorba představuje neméně důležitou, i když méně exponovanou sféru jeho činnosti. Kresby, akvarely a kvaše tvoří samostatný příběh – méně hlučný, ale nesmírně hluboký. Je to prostor, v němž se obraz stává jazykem vnitřního dialogu.

Kresba – přesnost emocí. Duszovy kresby jsou lapidární, ztišené, formálně ukázněné. Převládá v nich úsporná linie, často založená na kontuře a rytmu opakování. Na jedné straně působí jako intuitivní záznam, na druhé je v nich jasně patrné promyšlené uspořádání prostoru. Je to kresba, která nechce dominovat – spíše zve k pozornému pohledu.

„Paweł, když byl ve školce, nakreslil hlavičku – takového králíčka, s jedním ouškem sklopeným. A můj kolega z práce, který se dobře vyznal v kresbě, se na to podíval a řekl: ‚Víš co, z toho kluka něco bude. Já tomu rozumím.‘“

– Michał Dusza, otec Pawła

Motivy, které se v jeho kresbách vracejí – tváře, ruce, siluety, fragmenty předmětů – se skládají do jakéhosi vizuálního deníku. Kresba se stává záznamem přítomnosti a nepřítomnosti, podobně jako fotografie – s tím rozdílem, že zde přichází i tělesná přítomnost autora: pohyb ruky, dotek papíru, textura nástroje.

Akvarely a kvaše – voda a světlo. V Duszových akvarelech se objevuje jiná citlivost – více malířská, založená na intuici barvy a jejím rozpíjení. Kompozice často balancují na hranici abstrakce – barevné skvrny vytvářejí emocionální krajiny, kde linie ustupuje světlu. Jsou to práce

mimořádně náladové, často v chladné paletě modrých a šedých tónů, evokující stavy zastavení, melancholie a meditace.

Kvaše naopak autorovi umožňují větší kontrolu – formy jsou sevřenější, někdy dekorativní. Ale i tam, kde se objeví stylizace, nezaniká ticho – základní vlastnost celé jeho výtvarné řeči.

Typografie – forma významu. V jeho portfoliu se objevují i typografické prvky – ne jako grafická ozdoba, ale jako samostatná významová forma. V Duszových typografických návrzích je patrná jeho zkušenost s editorskou a grafickou prací. Písmo se zde stává znakem emocí – nejen nositelem sdělení, ale i rytmu, napětí a kompozice.

Výtvarné umění jako doplnění, ne okraj. Přestože výtvarná tvorba Pawła Duszy není součástí širšího uměleckého oběhu, představuje plnohodnotnou součást jeho jazyka. Objevují se zde podobná napětí jako v jeho fotografii – mezi formou a tichem, záznamem a nevyřčeným, mezi přítomností a stopou.

Je to umění, které se nedožaduje pozornosti, ale zůstává – jako skica v notesu, jako zhasnuté světlo – zapamatovatelné svou jemností.

Pavel Dusza se od raného věku věnuje kresbě jako formě osobního vyjádření. Tato praxe, rozvíjená od dětství, pro něj představuje důležité nástroje reflexe a sebeprezentace. V jeho pracích zaujímají výjimečné místo dva opakující se motivy: rodinné vztahy a prostory spojené s odpočinkem. Tyto kresby mají často introspektivní charakter – zaznamenávají emoční krajiny každodennosti, citovou vazbu na blízké a sentimentální topografie míst odpočinku, které v jeho tvorbě získávají téměř autobiografický rozměr.

První kresba pochází z roku 2018 a zachycuje městskou scénu – záznam každodennosti z pohledu pozorovatele úzce spjatého s prostředím, které portrétuje. Na následující straně se nachází kresba z roku 2019, zobrazující Pavlova syna Stanislava. Intimní charakter tohoto portrétu odráží jeden z hlavních motivů jeho kreslířské tvorby – rodinné vztahy a osobní mikrosvěty.

Paweł Dusza se věnoval také navrhování logotypů, které vnímal jako nedílnou součást své umělecké činnosti. Vytvořil grafické značky mimo jiné pro Zagłębiowskie Towarzystwo Fotograficzne (ZTF), fotografickou skupinu HALO a Galerii umění Marie a Jerzyho Łakomských. Kromě projektů pro uměleckou sféru realizoval také komerční zakázky, přičemž vytvářel logotypy pro různé obory. Pro jeho návrhy je charakteristické úsilí o syntetické zachycení ideje, jasnou formu a srozumitelný vizuální jazyk.

Fundacja im. Jana Kiepury
w Sosnowcu

Zagłębiowskie Towarzystwo Fotograficzne

Grupa Fotograficzna HALO

ŁAKOMSCY

Galeria Sztuki
Maria i Jerzy Łakomscy

PRODUKCJA ARTYSTYCZNA

Agnieszka Nowicka-Cudzich
Produkcja Artystyczna

12. Paweł Dusza – student ITF

Přestože má Paweł Dusza za sebou dlouholeté umělecké a kurátorské zkušenosti, rozhodl se nastoupit ke studiu na Institutu tvůrčí fotografie (ITF) při Slezské univerzitě v Opavě. Toto rozhodnutí pramenilo z potřeby prohloubit reflexi nad fotografií jako médiem a dále se rozvíjet v oblasti dokumentární a umělecké fotografie. Studium zahájil v roce 2020. V roce 2025 připravuje bakalářskou práci věnovanou Sosnovským uměleckým setkáním, kterou bude doprovázet autorská fotografická prezentace města Sosnowiec.

Institut tvůrčí fotografie byl založen v roce 1990 z iniciativy prof. Vladimíra Birguse. Od svého vzniku funguje jako akademická součást Slezské univerzity v Opavě. ITF je považován za jedno z nejvýznamnějších vzdělávacích center fotografů ve střední a východní Evropě. Institut se specializuje na vzdělávání v oblasti dokumentární, umělecké, konceptuální i experimentální fotografie. Mezi vyučující patří mimo jiné prof. Vladimír Birgus a prof. Jindřich Štreit, uznávaný jako jeden z předních představitelů české sociální fotografie.

„Paweł Dusza je výjimečný člověk a umělec mnoha tváří. Architekt, hudebník, fotograf, kurátor, kulturní manažer. Tak široké spektrum zájmů a dovedností je v dnešní době vzácností. Díky své odbornosti v různých oblastech dokáže na umělecké jevy nahlížet novým, inovativním způsobem. Myslím, že nás Paweł ještě mnohokrát překvapí svými tvůrčími realizacemi!“

– Krzysztof Gołuch, absolvent a kolega z ITF

Studijní program ITF je založen na individuálním přístupu ke studentům, rozvoji kritického myšlení a budování vizuální gramotnosti. Velký důraz

je kladen na interdisciplinaritu a autorskou interpretaci fotografických témat. Institut disponuje vlastní výstavní galerií a archivem a jeho studenti pravidelně prezentují své práce na mezinárodních přehlídkách a festivalech.

Paweł Dusza se během studia na ITF aktivně účastní projektů i výuky. Jeho práce vznikající v rámci studia jsou příkladem důsledného tvůrčího přístupu a vysoké řemeslné úrovně. Podle názorů vyučujících se vyznačuje spolehlivostí, systematičností a hlubokým uchopením témat, jimž se ve své tvorbě věnuje.

Paweł Dusza je mimořádně proaktivním studentem, hladovým po poznání a obraze. Aktivně se zapojuje do života Institutu tvůrčí fotografie (ITF) a účastní se mnoha akcí pořádaných školou. Jeho angažovanost však sahá daleko za hranice institutu – pravidelně se účastní nejvýznamnějších evropských fotografických festivalů, kde hledá inspiraci, navazuje kontakty a systematicky rozšiřuje své umělecké obzory.

Studium v Opavě mu umožňuje konfrontovat vlastní praxi s metodologií vyučovanou na ITF a rozvíjet vztahy s mezinárodním prostředím. Díky tomu jeho umělecká činnost získává nové kontexty a samotný proces studia přispívá k dalšímu posilování jeho pozice v polském i evropském fotografickém prostředí.

Paweł Dusza se aktivně účastní nejvýznamnějších fotografických událostí v Evropě a vnímá je jako prostor pro vzdělávání i inspiraci. Pravidelně navštěvuje klíčové festivaly a veletrhy, jako jsou Paris Photo, Photo London nebo Měsíc fotografie v Bratislavě. Zajímá se nejen o vystavovanou fotografii, ale také o způsoby její prezentace, přítomnost institucí, aktuální tendence i diskurzy doprovázející obraz. Zvláštní význam pro něj mají akce, na kterých se prezentují pedagogové a studenti Institutu tvůrčí fotografie (ITF) – společné výstavy, přehlídky prací a diskusní panely, které posilují komunitní charakter prostředí a umožňují výměnu zkušeností v mezinárodním kontextu.

Fotografie zachycují: 1. výstavu prof. Vladimíra Birguse ve Varšavě (2022), 2. veletrh Photo London (2023) a 3(s99), výstavu Rafała Klimkiewicze v Bielsku-Białé (2024).

TYSKI

13. Paweł Dusza – pedagog a mentor fotografie

Paweł Dusza je od roku 2019 řádným členem Svazu polských umělců fotografiků (ZPAF), patří do Slezského okruhu (č. průkazu 1250). Jeho aktivita v rámci ZPAF zahrnuje jak uměleckou činnost, tak organizační a vzdělávací zapojení, čímž přispívá k rozvoji fotografické scény v regionu.

Duszovo zapojení do prostředí ZPAF však začalo mnohem dříve – již v době existence fotografické skupiny HALO (2008–2013). Právě tehdy se začaly intenzivně rozvíjet kontakty s členy Svazu, například prostřednictvím účasti na plenérech a výstavních aktivitách organizovaných Jerzym Łakomským a Zbigniewem Podsiadłem. V tomto období Dusza spolu s členy skupiny HALO pomáhal také při stěhování Slezského okruhu ZPAF do nové budovy na ulici Dąbrowskiego 2 v Katovicích – podílel se na přesunu vybavení, uspořádání prostoru a propagaci místa mezi mladými fotografy.

V roce 2020 byl valným shromážděním Slezského okruhu zvolen do Okresní kvalifikační komise (OKK) pod vedením Antonie Kreise. Tuto funkci vykonává nepřetržitě dodnes a aktivně se podílí na přijímání nových členů Svazu, hodnocení portfolií a odborném posuzování tvůrčího díla uchazečů. Téhož roku byl také zvolen delegátem Slezského okruhu na sjezd hlavního vedení ZPAF ve Varšavě, kterého se zúčastnil v roce 2023.

Od roku 2023 působí Paweł Dusza také jako člen Hlavního čestného soudu ZPAF. Jeho angažovanost v organizačních strukturách Svazu zahrnuje také technické a podpůrné činnosti – podílel se na rekonstrukcích a stěhování posledních tří sídel ZPAF v Katovicích.

Jeho umělecká činnost v rámci ZPAF se soustředí na účast na kolektivních výstavách členů Slezského okruhu. Své práce prezentoval mimo jiné v rámci cyklu „Vědomí výřezu. Síla detailu“ v Kulturním centru Slezska v Nakle Śląském v roce 2023, jehož kurátorem byl Arkadiusz Ławrywianiec. Již dříve, v roce 2022, byla jeho fotografie ze série „Flanování“ vystavena na výstavě „Přítomní“, která symbolicky označovala návrat fotografické scény po období pandemického uzavření.

„S Pawłem Duszou spolupracuji v rámci Slezského okruhu Svazu polských umělců fotografiků. Každý měsíc se setkáváme v rámci Okresní kvalifikační komise, jejímž cílem je pomoci uchazečům o členství v ZPAF s přípravou jejich portfolia. Uchazeči, se kterými se komise setkává jednou měsíčně, představují široké spektrum fotografických osobností a jejich práce jsou rozmanité. Při sledování Pawła při práci s těmito lidmi jsem obdivovala přesnost jeho připomínek a upřímnost. Paweł se nebojí vyjádřit kritiku, aniž by někoho zranil. To je velké umění.“

– Iwona Germanek, členka ZPAF a OKK

Paweł Dusza se věnuje také publikační a pedagogické činnosti. V roce 2022 napsal úvodní text k publikaci „On Ona o Niej“ autorů Beaty Mendrek a Antonie Kreise, která byla představena během VIII. Katovické Noci galerií v Instituci kultury Město zahrad. Jeho činnost byla také zaznamenána v rámci cyklu setkání „Poznejme se“, realizovaného Slezským okruhem ZPAF, kde byl v roce 2023 hostem Antonie Kreise. Setkání bylo zaznamenáno a zveřejněno na webových stránkách Institutu tvůrčí fotografie v Opavě.

Dusza působí také jako pedagog na Slezské akademii v Katovicích, kde studentům předává znalosti z oblasti fotografie, architektury a vizuálního umění. Jeho přístup ke vzdělávání spojuje praktické dovednosti s teoretickým porozuměním fotografickému médiu.

Dále vyučuje fotografii na Středisku odborného a dalšího vzdělávání v Sosnowci, kde se věnuje vzdělávání na středoškolské úrovni, inspiruje mladé lidi k tvořivému sebevyjádření obrazem. Jeho zkušenosti a vášeň se promítají do vysoké kvality výuky a uměleckého rozvoje studentů.

Díky svému zapojení do struktur ZPAF, pedagogické činnosti, účasti na výstavách a uměleckých událostech přispívá Paweł Dusza k rozvoji fotografického prostředí v regionu a budování prostoru pro výměnu zkušeností a znalostí mezi tvůrci.

Paweł Dusza se stal vítězem ankety „Osobnost roku 2016“ v Sosnovci s téměř 25 tisíci hlasy. Umístil se také mezi předními oceněnými osobnostmi ve Slezsku.[1]

[1]. https://dziennikzachodni.pl/czlowiek-roku-2016-zmiana-na-pozycji-lidera-ostatnie-godziny-glosowania-wyniki/ar/11893370

14. ZÁVĚRY

Před několika týdny, v březnu 2025, se Paweł zúčastnil konkurzu na ředitele Slezského zemského muzea – velmi důležité a prestižní pozice. Výběrové řízení nevyhrál, funkci získal Dr. Łukasz Galusek. Nepřísluší mi hodnotit kompetence kandidátů, byť pro mě byl verdikt jednoznačný – a mám právo s ním nesouhlasit.
Jako pozorovatele mě však šokovalo něco jiného.

Paweł se o výsledku dozvěděl z…

… deníku Dziennik Zachodni dne 27. března.

Fakt, že se účastníci konkurzu na tak klíčovou instituci, jako je Slezské muzeum, dozvídají výsledek z novin, je otřesný.
Je to důkaz slabosti polské kulturní sféry a velké nekompetentnosti lidí, kteří ji formují – rozhodují o lidských osudech, o úspěších i neúspěších.
To, na co chci upozornit především, je způsob, jakým byl výsledek oznámen. Ten neodpovídá ani těm nejhorším korporátním „antistandardům“, kde kandidát obdrží zpětnou vazbu jedenkrát ze sta. V tomto případě se komise zachovala skandálně – o výsledku kandidáty vůbec neinformovala. Co mě bolí nejvíce, je vědomí, že to mohlo být jinak.
I neúspěch se dá proměnit ve fázi na cestě k úspěchu.
Konstruktivní zpětná vazba po pohovoru mohla kandidátům pod čarou nabídnout cennou lekci – poukázat, co zlepšit, kam směřovat dál…
Chyběla empatie, lidská slušnost a zdravý rozum. Pokud takové standardy představují lidé zodpovědní za kvalitu kultury v Polsku, ptám se, jakou budoucnost ta kultura má…

Jako idealista hluboce věřím, že tato situace se změní – a tvůrci té změny budou lidé jako Paweł: upřímní, opravdoví, flanéři prostoru.

Ve světě, kde se vše děje rychle a povrchně, ukazuje život a tvorba Pawła Duszy, že existuje i jiná možnost – žít hlouběji, pozorněji, opravdověji. Nepokoušel jsem se v této práci vytvořit úplnou biografii – spíše esej, dokumentární záznam, pátrání po smyslu.
Snahu pochopit, co způsobuje, že Paweł Dusza zůstává tak výraznou, a přitom těžko uchopitelnou postavou – mnohovrstevnatou, mnohorozměrnou, průzračnou, čestnou a zároveň nesmírně zajímavou.

Paweł Dusza je mimořádnou osobností současné vizuální kultury v Polsku.
Jeho umělecká, kurátorská, vzdělávací a institucionální činnost ukazuje vícerozměrný model tvůrce, který se neomezuje jen na vytváření obrazů – ale také aktivně buduje kulturní prostor, propojuje umělecká prostředí a rozvíjí veřejné instituce.

Analýza jeho díla přináší řadu závěrů, které jsou důležité nejen pro výzkum fotografie, ale i pro reflexi role umělce v současné společnosti.
Duszova tvorba je hluboce zakořeněna ve společenské a místní realitě. Cyklus „Oklahoma“ dokumentuje život na periferii – nejen geografické, ale i sociální. „Buyland“ je meditací o paměti, prázdnotě a nepřítomnosti, kde se dějiny a současnost prolínají v krajině.
Portréty vytvořené ve společenství „Betlejem“ jsou příkladem empatického, partnerského přístupu k lidem s bezdomoveckou minulostí. Autor je nefotí zvenčí – ale účastní se reality, kterou ukazuje.
Cyjanotypie pak potvrzují, že Dusza je tvůrcem vědomým média – dokáže sahat po historických technikách a dodat tak fotografii rozměr nadčasovosti a vnitřního klidu.

Paweł Dusza už léta plní roli tvůrce-instituce.
Jako spoluorganizátor Sosnovských uměleckých setkání vytvořil prostor

pro fotografickou komunitu – samostatnou platformu pro rozvoj a dialog mezi různými uměleckými obory.
Od roku 2008 spolu s Jerzym Łakomským budoval strukturu fotografických plenérů, které se staly jednou z klíčových kulturních událostí v regionu – otevřeným fórem pro experimenty, konceptualismus i mezinárodní výměnu.

Jeho práce ředitele Muzea v Paláci Schoena v Sosnowci (od roku 2015) představuje modelové spojení manažerské, kurátorské a vizionářské kompetence.
Palác, přeměněný v kulturní instituci, se stal dynamickým, mezioborovým prostorem otevřeným dialogu.
Výstavy jako „Czarne skrzydła“ (2017), „Sny ze srebra“ (2023), „Inny [nie] obcy“ (2023), „Wajda“ (2021), „Planeta Topor“ (2022), „Kobieta jest jak Sosnowiec“ (2019) ukazují nejen vysokou odbornou úroveň, ale i schopnost převést místní témata do univerzálního jazyka kultury.

Spolupráce s kulturní institucí Ars Cameralis – zejména s Markem Zielińským – umožnila vznik projektů nadregionálního dosahu, včetně dokumentárních filmů, alb a výstavních katalogů.
Příkladem je film „Pod drzewem“ o Wojciechu Prażmowském – režírovaný Pawłem Duszą, který se stal nedílnou součástí výstavy i doprovodné publikace.

Jeho aktivita ve strukturách ZPAF – jak ve Slezském okruhu, tak ve Hlavním výboru – potvrzuje závazek k rozvoji fotografické komunity.
Jako člen OKK a Hlavního kolegiálního soudu, a také účastník skupinových výstav („Świadomość kadru“, „Obecni“), Dusza nejen spoluvytváří politiku svazu, ale i aktivně podporuje mladé tvůrce a podílí se na vzdělávacích a výstavních iniciativách.

Studium na Institutu tvůrčí fotografie v Opavě, které zahájil v roce 2020, je vědomou volbou dalšího vzdělávání a sebereflexe vlastní tvorby.
Bakalářská práce věnovaná Sosnovským uměleckým setkáním, kterou připravuje v roce 2025, ukazuje, že jeho fotografická praxe nekončí obrazem – ale hledá širší kontexty a interpretace.

Závěrem lze říci, že činnost Pawła Duszy je příkladem moderního a komplexního přístupu ke kultuře.
Spojuje dokumentární tvorbu, angažované umění, kulturní animaci, řízení institucí, pedagogiku i teoretickou reflexi.
Ve světě, který od umělců vyžaduje nejen tvorbu, ale i společenskou odpovědnost a schopnost spolupráce, je model, který reprezentuje Paweł Dusza, nejen aktuální – ale i inspirativní.

Jeho dílo – jak umělecké, tak institucionální – dokazuje, že fotografie může být nejen prostředkem dokumentace, ale i spolutvůrcem skutečnosti.
Může být nástrojem paměti, budování společenství, mezigeneračního dialogu i vzdělávání.

Fotografie zachycuje rodinu Pawła Duszy: manželku Małgorzatu, syna Stanisława, nejmladší dceru Mariannu a prostřední z trojice sourozenců – Anastazii.

15. JMENNÝ REJSTŘÍK

ADAM SZTABA – 81

ADAM WARTAK – 34

ALICJA KSIĄŻEK – 99

ANDRZEJ BUJNOWSKI – 81

ANDRZEJ KONIAKOWSKI – 39, 40

ANTONI KREIS – 70, 71

ARKADIUSZ GOLA – 66, 76

ARKADIUSZ ŁAWRYWIANIEC – 54, 70

ARKADIUSZ CHĘCIŃSKI – 91

BEATA BEDNARZ – 81

BEATA MENDREK – 70

CHARLES DE GAULLE – 96

DAMIEN MICKOŚ – 32, 39

DARIUSZ KINDLER – 54

RAFAŁ KLIMKIEWICZ – 98

DARK MALEJONEK – 81

FIDEL CASTRO – 96

GABI GĄSIOR – 81

IGNACY KRIEGER – 89

ILONA GAJDA – 85

IWONA GERMANEK – 70

JAN BUDZIASZEK – 81

JAROSŁAW RUDNICKI – 32

JERZY ŁAKOMSKI – 49, 52, 53

JOACHIM MENCL – 81

JOHN HERSCHEL – 61

JOLANTA RYCERSKA – 54

JÓZEF MAKAL – 96

JOWITA MORMUL – 54

KATARZYNA ŁATA – 33, 54

LEVY SAKKALA – 81

LIDIA POSPIESZALSKA – 81

MARIA ŚLIWA – 54

MARCIN POSPIESZALSKI – 81

MARK STEINMETZ – 91

MAREK ZIELIŃSKI – 54, 86, 91

MICHAŁ MINOR – 54

MIECZYSŁAW SZCZEŚNIAK – 81

NICOLAS TOPOR – 89

PATRICK KELLY – 81

PAWEŁ DUSZA – występuje wielokrotnie, główna postać pracy.

PAWEŁ WIĘCŁAWEK – 32, 39

ROLAND TOPOR – 89

STANISŁAW MICHALSKI – 54

VLADIMÍR BIRGUS – 66, 76, 98

WOJCIECH PRAŻMOWSKI – 86, 87

WOJCIECH SKÓRKA – 34

ZBIGNIEW PODSIADŁO – 34, 39, 54

ZBIGNIEW RELIGA – 96

Autor práce: Artur Ostafin
Vedoucí práce: MgA. Arkadiusz Gola, Ph.D.
Oponent: prof. Mgr. Jiří Siostrzonek, Ph.D.
Počet normostran: 60
Počet úhozů: 108 500
Institut tvůrčí fotografie
Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě
Slezská univerzita v Opavě
Opava 2025